

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ... O MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Mesni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 33 (439) LETO IX. NOVO MESTO, 21. AVGUSTA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje «Slovenski poročevalec» v Ljubljani

Volitve zadružnih svetov

pomembna politična naloga Socialistične zveze delovnega ljudstva

Priloge za volitve prvih zadružnih svetov so se začele. Imamo jih v času, ko smo dosegli v našem kmetijskem znanju in velik korak naprej, ko je res že vsakomur razumljivo in zelo jasno, da po starem ne pridemo nikamor več in da bomo le na podlagi sodobnih agrotehničnih ukrepov ter z modernim pogodbenim sodelovanjem med za drugo in kmetom lahko dohitieli bolj razvite države. Veseli smo letošnjih zares lepih uspehov v pridelavi žita, krompirja in drugih kultur, ki potrjujejo v celoti pravkar povedano resnico. Toda, treba je pogledati malo po svetu in se zavedati, da so take — in še večje uspehe — dosegli drugje že pred desetletji in da je danes znanost o kmetijstvu že tako napredovala, da bo treba zares pohiteti, da postorimo vse, kar je zamujena in da o vsem tem še prav posebej na Dolenjskem ujamemo »naš vlak«.

Kaj je zadružni svet? Prav po domače: no, a oblika organov upravljanja naših zadrug. Novi predpisi o kmetijskih zadrugah nam prinašajo precej sprememb in upravljanju. Zadruga poslej ne bo več samo organizacija svojih zadružnikov; približala se bo podobi ostalih naših gospodarskih podjetij, v katerih imamo že vrsto let delovsko upravljanje. Delavci in name-

ščenci v zadrugah namreč doslej niso imeli nobene praktične možnosti — v kolikor sami niso bili člani zadrug, — da bi vplivali na delo in načrte zadrug. Zdaj pa je zadruga družbena gospodarska organizacija, ki sodi prav tako kot druge gospodarske organizacije pod kontrolo državnih organov. Med novimi oblikami organov upravljanja je zdaj tudi zadružni svet, katerega mandat bo trajal dve leti.

V jeseni bomo prvič volili zadružne svete. O pravih in dolžnostih, pristojnostih in nalogah teh svetov bomo še pisali

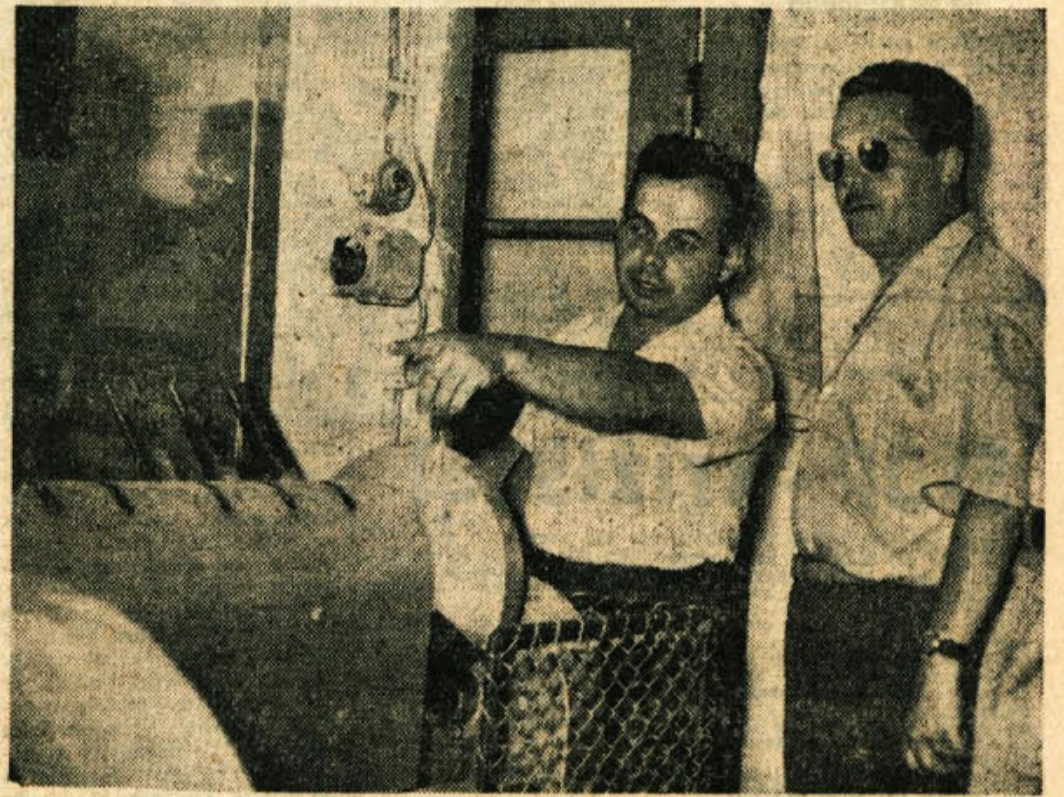
in zadružniki bodo o njih zvedeli največ na polletnih občnih zborih svojih zadrug, ki bodo septembra. V oktobru bodo volitve novih svetov uradno razpisane, medtem ko bomo na Dolenjskem te svete volili v novembru.

Za vse to bodo potrebne seveda obširne tehnične priloge, da bodo naši ljudje povsod natančno poučeni, čemu in zakaj zadružni sveti. Razen dobrih tehničnih priprav pa je še veliko pomembnejše temeljito politično delo pred volitvami zadružnih svetov. Ljudje morajo poznati pravi smisel in pomen takega sveta, ki je za bodočnost vsake zadrug izredno velikega pomena. Mimili so časi, ko smo imeli v vasi zadrugo zavoljo štacune in morda še zaradi odkupa nekaj mernih krompirja ali žita. Zdaj je od zadrug in sodelovanja kmetov z njo odvisno, kakšen bo napredek na vasi, kako hitro bo življenjska raven napredovala tudi na podeželju. Gre za to, da bomo v zadružne svete predlagali in volili zares napredne kmete. V te svete moramo izbrati ljudi, ki

bodo s srom in s pošteno, odkrito besedo vedno in povsod širili napredno, socialistično kmetijstvo. Zagotoviti moramo, da bo delalo v zadružnih svetih zadostno število kmetov, mladih zadružnikov, mladih kmetov in žena-zadružnic. To nam tudi že zdaj narekuje, da bomo hkrati s polletnim obračuni dela naših KZ v septembru poskrbeli tudi za razširitev in okrepitev zadrug z novimi člani.

Na zborih se bomo v septembru pomenili o letošnjem in bodočem gospodarskem načrtu domače vasi, občine in okraja. Upravni odbori zadrug morajo za te zbere pripraviti zanimiva pregledna poročila, da bodo člani zadrug imeli popolnoma jasno sliko o dosedanjem gospodarjenju domače zadrug in o njenih načrtih. Na zborih moramo govoriti o vsem, kar kmete zanima; potreben je temeljit pogovor o uspehih, pa tudi o slabostih, ki jih prav v kmetijski proizvodnji ni malo.

Vse to pa seveda ni samo dolžnost in naloga zadružnih organizacij. Občinske odbore Socialistične zveze in komiteje ZKS, pa tudi občinske organe postavljajo jesenske volitve zadružnih svetov pred važno nalogo, da z vsestranskim političnim delom pripravijo dober izid teh volitev. Politične, kadrovske in tehnične priloge naj bodo prepletene z dobrim pojasnjevanjem naše splošne gospodarske politike. Tudi ob tej priložnosti moramo prikazati ogromne napore naše skupnosti in povečanje in izboljšanje kmetijske proizvodnje.

Z obiska tovariša Edvarda Kardelja v novi pekarni ob Ločenski cesti v Novem mestu: obratovodja Ivan Ravnikar razkaže tovarišu podpredsedniku zveznega izvršnega sveta poslovanje nove avtomatizirane peči, ki daje vsak dan do 11 in tudi več ton kruha za brigade na avtomobilski cesti (Foto: M. Pejšič)

Dobova ima novo postajo

Dobova pri Brežicah je zadnja železniška postaja v naši republici na progi Ljubljana — Zagreb. Vse doslej se je morala zadovoljiti z zastaranim, že davno dotrajanim železniškim poslopjem. Pred kratkim so pa tudi v Dobrovi dogradili sodobno, okusno postavljeno postajo. Na zunaj je podobna evropski in je lepa predobitev naših železnic; pomembna je tudi zato, ker je Dobova ob mednarodni progi.

POZDRAVLJENI, BRIGADIRJI!

Ob sobotnem in nedeljskem festivalu mladinskih delovnih brigad v Novem mestu

Glavni štab mladinskih delovnih brigad na avto cesti Ljubljana — Zagreb je s sodelovanjem organizacij in društev v Novem mestu pripravil za 23. in 24. avgust pester festival s kulturnim in telesnovzgojnim sporedom. Najboljše kulturne in športne ekipe iz posameznih naselij bodo pokazale, kako vsestransko in zanimivo je življenje 18.000 mladincev in mladink, ki delajo ta mesec na avtomobilski magistrali.

● V SOBOTO ZVEČER bo na Loki kulturno-umetniški večer z zanimivo oddajo brigadirjev »Mikrofon je vaš«. Sodelovali bodo člani Radia Ljubljana in Zagreb, najboljše pevci iz brigad, humoristi, karikaturovci in jazz orkester, tako da bo razen za zabavo poskrbljeno tudi za ples. Večer posvečajo brigadirji Novomeščanom!

● Hkrati bodo v soboto na različnih krajih Novega mesta odprli več razstav s fotografijami o delu in življenju na cesti. Likovna razstava bo odraz dela mladih umetnikov na avto cesti. Več bodo o tem povedali plakati, ki bodo te dni razobešeni po mestu.

● V NEDELJO DOPOLDNE bodo na Grmu (za kmetijsko šolo) mladi traktoristi z avto ceste pokazali, kako vozijo slalom s prikolicami. Kolesarji se bodo pomerili v polzevih dirkah, organizatorji pa računajo tudi za letalci in njihovimi akrobacijami.

● Ze preteklo nedeljo so bila v 4 brigadnih centrih izbirna tekmovanja za najboljšo ekipo v malem roketu in odbojki. Na velikem ATLETSKEM MITINGU, ki se bo začel v nedeljo popoldne ob 15. uri na Loki, se bodo brigadirji srečali z najboljšimi atleti Crvene zvezde, Klavarja, Mladosti in Odreda, sodelovali pa bodo tudi novomeški športniki.

Ob 17. uri bo na nogometnem stadionu pri Kremenu prijateljska nogometna tekma med VOJVODINO in REPRESENTANCO MDB.

● V nedeljo dopoldne bo na Loki tudi prvenstvo v MALEM ROKETU in v ODBOJKI, zvečer pa v gostišču na Loki družabni večer.

NOVOMEŠČANI!

Okrasimo mesto, izobesimo zastave v pozdrav mladim graditeljem avtomobilske ceste! Gostoljubno in pristrčno pozdravimo brigadirje in brigadirke, ki nas bodo v soboto in nedeljo obiskali ter nam pripravili obilo užitka s številnimi kulturnimi, športnimi in tehničnimi prireditvami!

Vinogradniška razstava v Brežicah

Porčali smo že, da pripravljamo izvozno podjetje VINO-BREŽICE za svojo desetletnico zborovanje posavskih vinogradnikov, v prostorih Posavskega muzeja v Brežicah pa večjo razstavo o zgodovini vinogradništva. Razstavo bodo odprli 6. septembra dopoldne, odprta pa bo do 15. septembra. Več bomo o tem še poročali.

VREME

za čas od 22. do 31. avgusta 1958

V tekočem tednu bodo prešle Slovenijo obilne padavine, obenem se bo močno shladilo (vseko po gorah sneg). V prihodnjem tednu bo zopet v glavnem lepo vreme in postopoma topleje, le dvakrat pričakujejo krajevne ali kratkotrajne padavine okoli 27. in 31. avgusta.

Tovariš Aleksander Ranković v NOVOTEKSU in Dolenjskem muzeju

V ponedeljek, 18. avgusta dopoldne, je podpredsednik zveznega izvršnega sveta tovariš Aleksander Ranković s soprogo Slavko in sinom obiskal v spremstvu sekretarja OK ZKS Jožeta Boršinarja in podpredsednika OLO Nika Belopavličiča kolektiv novomeške tovarne NOVOTEKS. Namesto odsotnega direktorja je goste sprejel Stevo Čavlovič, vse oddelke tovarne, delovni proces in skladišče gotovih izdelkov pa je gostom razkazal tehnični vodja tovarne Kamilo Miklič. Tovariš Ranković se je zanimal za proizvodnjo tovarne, zlasti pa še za začetek obratovanja nove kamnarn predilnice v Metliki, katere pripravljali oddelki zdaj urejajo v centralnem obratu podjetja.

Po obisku v NOVOTEKSU so se gostje podali v Dolenjski muzej; tu jih je skozi vse oddelke muzeja vodil upravnik prof.

Janko Jarc. Tovariš Ranković se je nato s soprogo podpisal v knjigo obiskovalcev muzeja.

Popoldne je tov. Ranković obiskal tudi osnovno šolo v Kostanjevici, kjer se je zanimal za šolsko-prosvetno delo in program letošnjega Dolenjskega kulturnega festivala.

Dr. Jože Vilfan med volivci

Kandidat za nadomestne volitve za republiški zbor v volilni enoti, ki obsega območje občine Metlika in Semič, dr. Jože Vilfan se je prejšnji teden več dni zadrževal med volivci. Imel je več predvolilnih zborovanj in posvetovanj s kolekti-

v, in aktivisti v Suhorju, Radovici, Semiču in Gradcu.

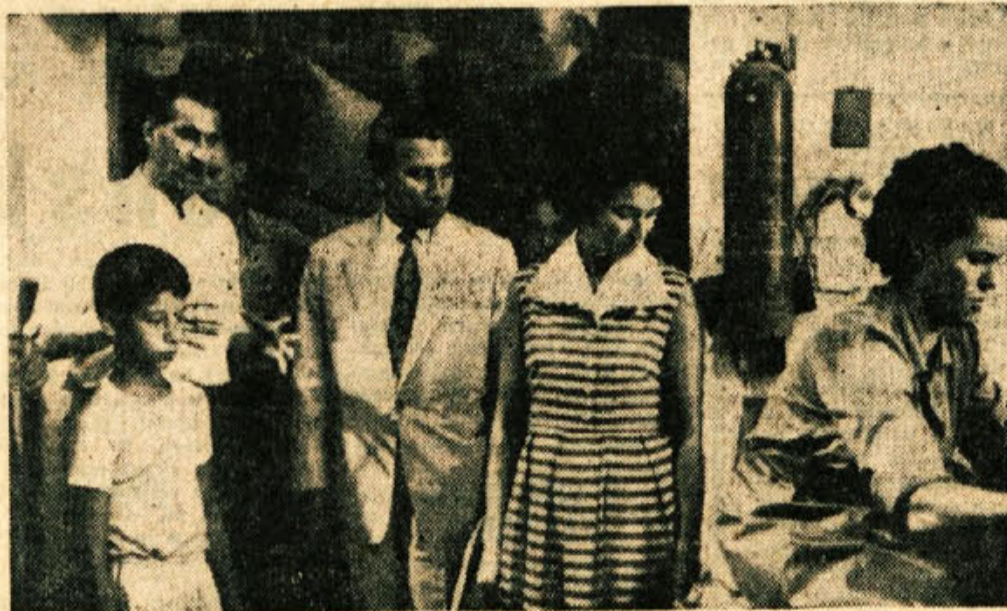
V nedeljo dopoldne je bilo veliko zborovanje v Metliki. Udeležba je bila na vseh zborovanjih in posvetovanjih izredno velika. Čeprav tovariš Vilfana volivci dosedaj niso

osebno poznali, so zelo zadovoljni, da je sprejel kandidaturu za njihovo volilno enoto. V dosedanjih stikih z volivci se je kandidat seznanil z vrsto problemov tega področja, prav tako pa je pojasnil volivcem mnogo stvari, ki so jih zanimali tako iz zunanje politične zaved kot iz naše notranje politike.

V Metliki je bila udeležba na zborovanju navzlic neznozi vrtočini zelo velika. Kino dvorana je bila polna volivcev iz Metlike in okolice. Če bi bilo zborovanje kje na prostem, bi bila udeležba še večja. Dr. Vilfan je volivce najprej seznanil z dogodki v svetu, potem pa se je z njimi razgovarjal o vprašanjih, ki so jih sprožili. Pri tem se je videlo, da mnoge probleme metliške občine pozna že do podrobnosti. Volivci so postavili vprašanje nadaljevanja gradnje vodovoda, asfaltiranje ceste skozi Metliko, zdravstveno zavarovanje kmetov in še več drugih vprašanj. Skupno s predstavniki občine je kandidat izbrno, lepo poljudno in vsem razumljivo odgovarjal na vsa vprašanja ter dajal pojasnila. Splošen aplavz ob zaključku zborovanja je potrdil, da je z več med kandidatom in volivci postavljena.

V spremstvu sekretarja okrajnega odbora SZDL Martina Žuglja, ki spremlja tovariš Vilfana po Beli krajini, predsednika občine tovariša Juga, sekretarja obč. komiteja ZK tovariša Urha in načelnika za gospodarstvo tovariša Moška si je dr. Vilfan ogledal hmeljske nasade v Mestnem logu, obratovanje hmelja ter novo sušilnico za hmelj, ki so jo odprli prejšnji petek; ogledal si je tudi obrat predilnice NOVOTEKSA in novo vinsko klet.

Ta teden bo imel tovariš Vilfan še sestanke z delovnimi kolektivi v Metliki. Tovariš Vilfan je izjavil, da je zelo zadovoljen z velikim zanimanjem, ki ga kažejo volivci te volilne enote za razne gospodarske in politične probleme ter volje za lastni napredek. Prav tako je zadovoljen z veliko udeležbo na zborovanjih in s sproščeno razpravo.

Tovariš Aleksander Ranković s soprogo Slavko in sinom v skladišču surovega materiala tovarne NOVOTEKS v Novem mestu; tehnični vodja Kamilo Miklič razlaga gostom proizvodni proces tekstilne tovarne (Foto: Dolenjski list)

Stanovanjska skupnost

Najprej: naziv ni videti najbolj posrečen. Preveč spominja na svete stanovanjske skupnosti, ki že obstajajo in katerih glavna naloga je vzdrževanje stanovanjskih stavb, ki so last splošnega ljudskega premoženja. Tem svetom stanovanjske skupnosti rečemo na kratko in bolj po domače kar »stanovanjska skupnost«. To je ena slaba stran novega naziva. Razen tega pa naziv stanovanjska skupnost preveč pominja na stanovanjske uprave in komunalne uprave občinah. Naziv predstavlja torej nekaj, kar že imamo, oziroma, kar si državljani pod

tem nazivom predstavljajo. Stanovanjske skupnosti — te namreč, ki jih bomo kmalu začeli ustanavljati — so popolnoma nova oblika, ki bi ji prav komunalna skrajnost utegnila največ škodovati, zato je naziv stanovanjska skupnost res neposrečno izbran. Boljšega je sicer težko najti, mogoče bi pa je bilo lepše nazivati ta novi družbeni organ »skupnost državljanov«, »skupnost prebivalcev« ali pa morda: »razširjena družina«. Vprašanje, ki smo ga načeli, je naš prvi pogled videti sicer nepomembno, vendar je verjetno prav naziv stanovanjska skup-

nost vzrok, da večina ljudi nima prave predstave, kaj je to, in da so v večini mest že ob prvih razpravah »zavozili« preveč v komunalne vode.

Stanovanjska skupnost je torej nekaj novega, nekaj, o čemer šele razpravljamo, kar šele uvajamo. Stanovanjska skupnost je družbeni organizem, samostojna samouprava prebivalcev, če hočete: samoupravni organ državljanov, katerega osnovna naloga je skrb za delovnega človeka in družino, ki bo skušal bolje in ceneje zadostiti njihovim vsakodnevnim potrebam. (Nadaljevanje na 2. strani)

V nedeljo, 24. avgusta se bo začel na Strugi pod Otočcem ob Krki letošnji republiški taborniški mnogoboj s tekmovanjem medvedkov in čebelic, ki ga je razpisala Starešinska uprava Združenja tabornikov Slovenije. Kot domačini in organizatorji tekmovanja pristrčno pozdravljamo vse člane in članice taborniške organizacije, ki bodo od 24. do 30. avgusta pomerili svoje taborniško znanje in spretnosti. Vsem udeležencem mnogoboja in tekmovanja kot vsem gostom želimo, da bi se na Dolenjskem prijetno počutili, da bi spoznali našo pokrajino in se seznanili z naporji njenih delovnih ljudi, da se tudi novomeški okraj dvigne iz prejšnje nerazvitosti.

Plemeniti cilji tabornštva, ki vzgaja mladino v dobre člane človeške družbe in ji privzgaja ljubezen do socialistične domovine, naj tudi ob tem srečanju najboljših enot ZTS znova potrdijo, da naša organizacija razvija partizanske tradicije, krepi obrambno sposobnost ljudstva in z različnimi oblikami dela seznanja svoje članstvo z naravnimi lepotami domovine. Mladina se v naših vrstah spoznava, krepi svojo enotnost, pogloblja bratstvo jugoslovanskih narodov in se s tem hkrati bori tudi za svetovni mir.

Navzočnost mladine iz vseh naših republik na njeni največji letošnji akciji — novi avto cesti Ljubljana — Zagreb naj da temu zblizevanju in visokim idealom taborniške organizacije letos še svoj poseben pečat.

Dragi slovenski taborniki in tabornice, medvedki in čebelice: iskreno vam želimo, da bi se počutili na taboru, mnogoboju in tekmovanjih ob naši Krki kot doma!

SREČNO!

Dolenjski taborniški svet: Novo mesto

Stanovanjska skupnost

(Prenos s 1. strani)

bam. Naloga je pomembna in velika. V čem je ta skrb, kako jo uresničevati? To so vprašanja, ki si jih bo zastavil vsak državljan.

Naloga stanovanjske skupnosti torej ni popravljati stanovanjske zgradbe, jih modernizirati in graditi nova stanovanja, kot si to verjetno marsikdo predstavlja. Skrb za delovnega človeka in družino

je v tem, da stanovanjska skupnost pomaga obema z ustanavljanjem raznih servisnih služb za preskrbo, prehrano, manjša popravila domače opreme, za varstvo in vzgojo otrok, ureditev otroških igrišč v naseljih in podobno. Natančneje se bomo o tem pomenili malo pozneje. Z ozirom na malo prej omenjene naloge vse stanovanjske skupnosti ne bodo imele enakega položaja. O glavnih nalogah svoje stanovanjske skupnosti se bodo pomenili državljanji sami. Ponekod bodo večje potrebe po eni vrsti uslug, ponekod po drugi. Tam, kjer je gostota zazidave večja, bodo drugačne potrebe kot tam, kjer je manjša; tam, kjer je trgovska mreža dovolj močna, tam, kjer so že otroški igralci, domovi igre, igrišča in podobno, bo nalog manj. V industrijskih centrih bodo naloge različne od onih v manjših, nerazvitih podeželskih mestih. Kot važen čimtelj bo nastopala stopnja komunale urejenosti mesta ali naselja, kjer taka skupnost nastaja.

Z enotnimi zveznimi zakonskimi predpisi je torej nemogoče do podrobnosti poenotiti delo stanovanjskih skupnosti in jo usmeriti v eno strugo. Rasle bodo skozi potrebe in poseben položaj kraja, v katerem bodo nastajale. Oblike dela bodo dobivale skozi življenje in izkušnje. Najboljša in edina šola tej novi obliki družbenega upravljanja bo delo in življenje, prav tako kot vsem dosedanjim oblikam družbenega upravljanja, ker smo jih pač uvedli prvi in nismo imeli vzorov.

Tudi tu - pobudnik Socialistična zveza

SZDL bo morala prevzeti vlogo mobilizatorja ljudi in pobudnika pri ustanavljanju stanovanjskih skupnosti. Te bodo rasle in se razvijale le ob neposrednem, živem sodelovanju in prevladavcu, ki jih bodo ustanovili. Ne smemo ustanovljati velikih stanovanjskih skupnosti za vse mesto in nato v obliki podružnic manjših terenskih skupnosti. S tem bi stanovanjske skupnosti postale administrativni upravni organi občine in bi, vodene od zgoraj navzdol, opravljale le manjša komunalna dela. Po-buda množice in samopomoč državljanov ne bi prišli do izraza. Stanovanjska skupnost, poudarjamo, lahko živi in uspešno deluje le ob neposrednem živem sodelovanju državljanov, ki so jo ustanovili.

Stanovanjska skupnost je torej družbeni organizem z osnovno nalogo: skrbeti za delovnega človeka in družino ter čim ceneje in čim boljše zadovoljiti njunim vsakodnevnim potrebam. To nalogo bo stanovanjska skupnost izpolnjevala po raznih servisih, ki jih bo ustanovljala po potrebi.

(Nadaljevanje prihodnjico)

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Na izrednem zasedanju Generalne skupščine OZN govorijo zdaj o Srednjem vzhodu. Čeprav je to edino vprašanje, ki ga skupščina obravnava na tem zasedanju, pa je zapleteno bolj kot katero koli drugo, če izvzamemo razorožitev in odnose med Vzhodom in Zahodom.

Zakaj pravzaprav gre? Na videz je zadeva prav preprosta. Gre za umik ameriških čet iz Libanona in britanskih iz Jordanije. Stališče arabskih držav, razen seveda jordanske vlade, je jasno: takojšen umik vseh tujih čet s Srednjega vzhoda. Vzhod zahteva isto. Zahod, ki ga vodijo ZDA in Velika Britanija, pravijo tako-le: ZDA: umaknil se bo iz Libanona, če bo to zahtevala zakonita vlada oziroma predsednik Sehab, ki prevzame svoje po-sele septembra. Britanci odgovarjajo uradno tudi nekako tako. Toda v zakulisnih razgovorih v OZN je videti zadeva bolj zapletena.

V govoru pred Generalno skupščino je predsednik Eisenhower napovedal za Srednji vzhod dolgoročen program za gospodarsko pomoč. V Kairu pravijo, da je to samo nekoliko predelana verzija izjavljene Eisenhowerjeve doktrine za Srednji vzhod. Toda hkrati je Eisenhower v nedavnem govoru namignil, da hoče imeti Zahod na Srednjem vzhodu »status quo« ali takšno stanje, kakršno je danes. Z drugimi besedami: treba je pomagati Britancem, ki se bojijo oditi iz Jordanije, ker bi se v naslednjem hipu sesul prestol kralja Husaina. Navsezadnje je kralj Husaina Zahod že pogrešal, toda z njim bi izgubil vsak zahodni vpliv v Jordaniji, ki bi nujno postala del Združene arabske republike. Če je že umik

ameriški čet iz Libanona združenim arabskim tečavajm (gledano z vidika oči), je umik britanskih čet danje naravnost vrhovodsko določeno. In prav tu je tisti zaplet, ki ga tereraga Arabci (in še kdo drug, ki hoče verjeti, da je Zahod v svojo spoznal potrebo, da sodeluje v arabskem nacionalizmu. Skratka, gre za eno železo v ognju. Med vsem, kar nam je zadnjih tednov na Srednjem vzhodu bilo opaziti izredno živahno delovanje izraelske diplomacije. Zunanja ministrica Golda Meir je nenadoma dobila potovalno mrzlico. Izraelska vlada je dovolila

delamo mi uslugo vsemu svetu, da vztrajamo v Jordaniji.

Seveda bi se Britanci, ki si obupno prizadevajo najti način za umik iz Jordanije in za ohranitev te državne tvorbe in svojega vpliva tam, umaknili, če bi imeli dovolj močna zagotovila, da Jordanija ne bo postala del Združene arabske republike. To bi se po mnenju ZDA in Britanije dalo doseči, če bi v Jordanijo in Libanon poslali sile Združenih narodov poleg mečnih skupin opazovalcev OZN.

Ta predlog med Arabci ni priljubljen. Zato je Zahod pomolil Arabcem pod nos

DVOLIČNOST

britanskim »civilnim« letalom s Cipra leteti čez izraelsko ozemlje v Jordanijo. Tukaj tiči nekaj ironije, zakaj to je prvič, da bi Izrael kaj takega dovolil. Toda gre za večje reči.

Britanska diplomacija (podpira jo ameriški ne more reči svetu, da bi umik britanskih vojakov iz Jordanije pomenil konec prestola in zahodnega vpliva. Vsakdo bi dejal: »Tem slabše za vas.« Argument, ki ga britanska diplomacija uporablja je ta-le: Mi bi se že umaknili iz Jordanije, toda po našem umiku bi nastal kaos in Izrael bi prav gotovo skušal zasesti vsaj vse zahodni breg reke Jordan, da bi si razširil svoje »ozko grlo«. Prišlo bi do zelo nevarnih mednarodnih zapletov, ki bi iz Srednjega vzhoda spet napravili sedež smodnika ali morda celo potencialno atomsko bombo. Torej

(za zdaj še zelo diskretno in po ovinkih, toda vendarle pomolil pod nos) izraelsko vojaško nevarnost, Zahod namreč dobro ve, da je Izrael kos armadi Združene arabske republike, ki si nikakor ne bi želela doživeti ponovnega vojaškega poraza.

Vse torej kaže, da skuša Zahod spet voditi na Srednjem vzhodu dvolično politiko, kakor je je vodil v preteklosti v skladu z načelom »deli in vladaj«. Če je to res, dela ponovno hudo napako, zakaj v nekem smislu je to še slabše kot naravnost sovražna politika do arabskega nacionalizma doslej. Kdor namreč spre-gleda dvoličnost — in te ni težko spregledati — ne bo nikoli več zaupal dvo-ličniu. Tudi če bo nekega dne menjal naravo in ne samo dlako, kot tisti volk v pregovoru.

Nabiranje malin je zaključeno

Nabiranje malin v Rogu je končano. Letos maline niso tako bogato obrodile kot sicer, vendar so jih kljub temu nabrali okoli 35.000 kg. Nabiranje malin so organizirale posamezne kmetijske zadruge in platevalce za kilogram 100—110 din.

Marijčevi nabiralec so lahko zaslužili lepe denarce; samo nabiralec iz Meniške vasi in Podhoste so prejeli okoli pol milijona din. D. G.

NASOBISK

STOP - križišče!

Meni nič tebi nič so jo mahnil oče kar poprek od Zeleztnice na vogalu pri Kastelec proti mesnici pri Vindišerju. Miličnik z belim pasom in belimi rokavi je zapeljal na piščalko. Oče pa mislilo na ajdo tam pod lazom, na junca, na hčer, ki bo šla čez mesec ali kaj v mesto v šolo...

Pet korakov za njim gre v isti smeri skozi križišče še mlada mamica. Mlajšega pelje v voziku na dva kolesa, stariši pa ji opleta na levi roki in kar ne more odtrgati pogleda od velikega, živobarvnega prometnega znaka pred trgovino. Vis ga miličnika, že spet piska — pa skoraj prepozno: sofer v velikem kamionu toliko da ni razbil šipe z glavo, ko je zadnji trenutek pristil na zavoro. Mlada mamica je sedaj z dvema otrokoma pol metra od koles, seveda vsa blede in si izpred trgovine sploh ne upa več čez cesto...

Tudi kmetička dekletoma je seveda nerodno, ko ju je miličnik pobaral kar sredi križišča:

»Saj se mi kar zdi, da ne vesta zakaj vama živjama! Ne smeta namreč kar tako po domače čez sredo križišča, ko je pa toliko avtomobilov in motorjev in voznikov. Bolj varno in po prometnih predstih je, če gresta pri kraju, samo čez eno ulico!«

»Saj drži, saj imate prav...« so pritrtili tudi oče, ki se jim je nenadoma zadelo, da ni nekaj prav če se znajde čisto sami z dekletoma in miličnikom na sredi križišča, ko pa se vendar vsi drugi drže kraja in pločnika.

Prvo leto hmelja v okraju — 10 milijonov dohodkov!

Minul petek in sobota — 14. in 15. avgusta 1958 — bosta zapisana v novejši zgodovini Dolenjske kot pomembna dneva: na prvoletnih hmeljevih nasadih v Metliki, Črnomlju, Srebrničah, Brežicah in drugje v okraju so začeli trgati »zlato rožo«. Sušilnici v Metliki in Šentjerneju sta takoj začeli sušiti lepo dišeče kobilice. Pridelek prvoletnika bo različen, od 180 do 250 kg na hektar; v Brežicah so računali prvi dan obiranja celo s pribl. 300 kg, kar je za letošnje sušno leto in pozno saditev vsakega nadvse lep uspeh!

Na okrajni zadrugi zvezi smo zvedeli, da bodo zadrugne organizacije in kmetije dobili za letošnji pridelek hmelja v okraju pribl. 10 milijonov dinarjev. Prihodnje leto računamo lahko ob ugodni letni hmelja že na 40 milijonov dinarjev in leta 1960 že s 140 milijoni din, ki naj bi jih dalo 140 hektarov hmeljišče na Dolenjskem in Spodnjem Posavju.

Načrti kmetijskih strokovnjakov, podpiri z voljo in delom naprednih kmetovalcev in njihovih zadrug, so ob izdatni pomoči ljudske oblasti rodili znaten uspeh že v prvem letu za nas nove, industrijske rastline.

Zaupanje in napredek in pogodbene sodelovanje sta že prvo leto prekosila vsa pričakovanja. Strla pa sta tudi dvome in boječnost tistih, ki radi svetujejo, naj se »z novimi rečmi nikar ne prenačimo...«. Ni takor; tudi hmelj nam potrjuje, da moramo Dolenjci pohiteti, če hočemo v kmetijstvu še kaj pomeniti.

Gibljeve cene na novomeškem živilskem trgu

Kljub vsem prizadevanjem še vedno ne moremo doseči stabilnosti cen na novomeškem živilskem trgu. Če povprašamo kmetico po čem so breskve, pove vsaka drugo ceno. Spretnost kupcev, ki se nikamor ne mudijo, lahko posamezne prideleke »zgriba« za deset ali celo dvajset dinarjev. Seveda vsak se ne loti takega kupovanja in vsak tudi nima daru za to. Dejstvo pa je, da kmetice v dopoldanskih urah popuščajo v cenah, ker bi šle rade čimprej domov.

V ponedeljek, 18. avgusta, so zahtevale za jajca 15 dinarjev, za grozdje 120 dinarjev, za liter silivovke 400 dinarjev, za breskve 70 dinarjev, za paradiznike 45 dinarjev, za papriko 50 dinarjev, za kumarje 15 dinarjev, za solato 60 dinarjev, za peso 40 dinarjev, za slive 40 dinarjev, za hruške 30 dinarjev ter za mleko 32 dinarjev.

Pozna se, da je jesen pred durmi, kajti polni vozovi drv, ki so jih kmetje pripeljali v mesto, so bili kmalu prodani. Drva so prodajali po dva tisoč dinarjev meter.

Na sejmšču je bil promet nekoliko manjši kot navadno. Prodanih je bilo 617 prašičev, okoli 109 kmetov pa kupčije ni sklenilo in so svojo robo odpeljali spet domov.

KVALITETA -- najboljša reklama

Kovinarska zadruga v Vidmu-Krškem si krepko utira pot

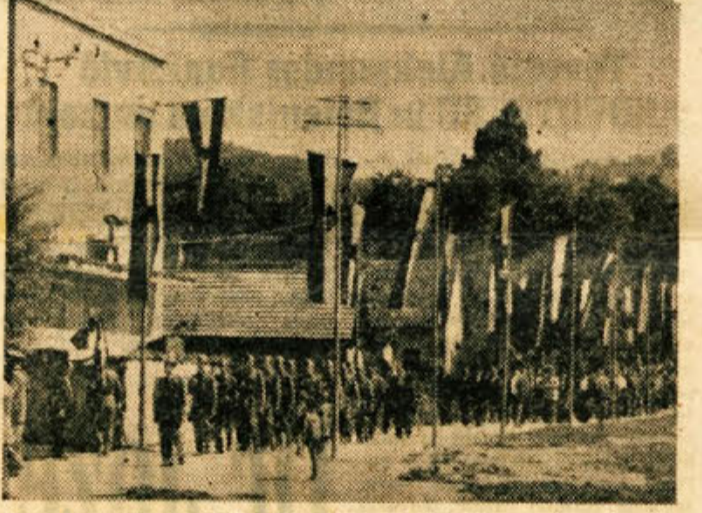
V velikih delovnih halah skoraj neprestano brujijo stroji. Ogromni kovinski izdelki so razmeščeni po dvorišču; čakajo plekskarja, da jih pobarva. Ko dobijo

cinobrazo rdečo ali zeleno barvo, romajo na kamion ali pa v vagon in nato na vse strani naše domovine.

To je Kovinarska zadruga v Vidmu-Krškem, ki se je pridobila velik uspeh tako v domačem kraju, kakor tudi drugod. S tem, da so delno dogradili veliko delovno halo, v kateri so že nameščeni stroji, so v veliki meri izboljšali delovne pogoje in znatno povečali proizvodnjo. Zasline prostore, ki

so kriza, ker so zaradi omejitve gradenj naročila znatno padla. Zato se je Kovinarska zadruga s svojimi izdelki preorientirala; začeli so izdelovati dele za ladjedelnštvo, predvsem za ladjedelnico 3. maj z Reke, razne dele za železarne in papirno industrijo. S kvalitativnimi izdelki so si ustvarili renome, hkrati pa so si zagotovili trg.

Prav zaradi tega so lani predvideni plan presežili od 60 na 160

Povorka gostov in članov kolektiva ob otvoritvi novih poslovnih prostorov v podjetju

so bili zgrajeni leta 1954, še vedno uporabljajo, toda po perspektivnem načrtu bodo naistem prostoru v nekaj letih dogradili in podišali halo. Z dograditvijo vseh potrebnih objektov bo Kovinarska zadruga leta 1961 zaposlovala nad 300 delavcev.

Če se ozremo nazaj, vidimo, da so ob ustanovitvi zaposlovali le 33 ljudi. V glavnem so izdelovali stavbno opremo in razna montažna ter uslužbno dela. Pred tremi leti je šel njihov kolektiv 40 ljudi, ki je ustvaril 8 milijonov 800.000 dinarjev dobička. V začetku leta 1958 je nastopila za zadr-

milijonov dinarjev celotnega dohodka, čisti dohodek pa je znašal 33 milijonov dinarjev.

Z lastnimi sredstvi in s krediti so nabavili več strojne in druge opreme, uredili delavniško halo, garaže, transformatorsko postajo in nabavili dva kamiona. Te nove objekte so izročili svojemu namenu pred dnevi ob 2. občinskem prazniku.

Kolikor bodo uspeh dobiti potrebne kredite za razširitev delovnih prostorov ter za nabavo strojev in drugih naprav, bo znašal v letu 1961 njihov bruto proizvod nad 300 milijonov dinarjev. M

NAROCAJTE IN DIRITE DOLENJSKI LIST!

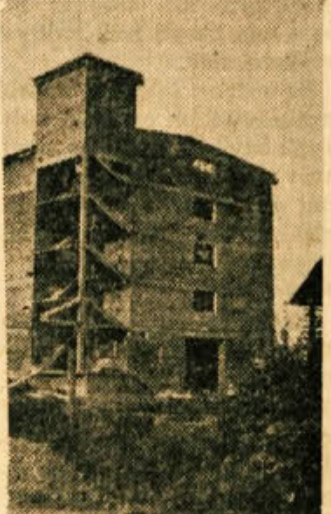
Še o jesenski setvi

V soboto je bilo na OZZ Novo mesto posvetovanje strokovnjakov okrajne zadrugne zveze, GPZ, vseh 3 kmetijskih proizvajalnih zvez in predstavnikov RPZ iz Ljubljane, na katerem so pregledali dosežanje pripra-

ve za letošnjo jesensko setev. Ing. Janez Miklavc je med drugim podpiral kmetje v okraju pogodb za 761 ha površin, na katerih bodo v kooperaciji sejali italijansko sortno pšenico. S tem smo dosegli 48 odstotkov predvidenega plana oziroma 55 odstotkov, če upoštevamo še 60 ha površin na državnih posestvih. Od tega je dosegla KPZ Novo mesto 51 odstotkov plana, KPZ Brežice 5,9% in KPZ Črnomelj 27 odstotkov. Prisopniti je treba, da je odstotek v Beli krajini tako nizek zaradi tega, ker kmetje v Metliki, Gradcu in Črnomlju že leta in leta sejejo italijanske sorte pšenice in imajo tako seme že od lani.

Na sestanku so predstavniki

proizvajalnih zvez sklenili nadaljevati začeto delo. Pogodbe bodo sklepali še naprej; izkoristili bodo prihodnje tedne za intenzivno delo zadrug in odbornikov političnih organizacij za delo s kmetovalci, da bi se setevnemu načrtu 1500 ha žit italijanskih sort kar najbolj približali. Ponovno so poudarili pomen pogodbenega pridelovanja; kvalitetna semena, umetna gnojila in strojne usluge bodo na razpolago predvsem tistim zadrugnikom, ki bodo sklenili pogodbe za pridelovanje žit.

V petek so začeli trgati v Metliki prvi hmelj; nova sušilnica, ki jo je zgradilo SGF »Pionir« Novo mesto, je dobila prvo delo

Notranjepolitični tedenski pregled

Pregled gospodarjenja

Prvi polletni obračuni, o katerih razpravljajo gospodarske organizacije, kažejo, da so bili nekateri preveč črnogledi, ko so ocenjevali letošnji način delitve ustvarjenega dohodka med podjetjem in družbo. Takrat so namreč govorili, da bodo težave velike, da bo ostalo gospodarskim organizacijam premalo sredstev in podobno. Sedanji obračuni pa kažejo, da bodo lahko tisti, ki so dobro gospodarili, tudi dobro delili. To pa je končno cilj sistema, ki smo ga uveljavili v začetku leta in ki se ga da povedati v enem samem stavku: najprej dobro gospodariti, potem pametno deli.

Zaradi vsega tega je zelo važno, kako se bodo gospodarske organizacije, pri tem ne mislimo le večja podjetja, pač pa zlasti manjša, v katerih je po našem mnenju še zelo veliko možnosti za doseganje večjih uspehov, pripravila na razpravo o tem važnem vprašanju. Sindikalne organizacije in njihova vodstva naj bi skrbela, da bi v razpravah o polletnih zaključih računih sodeloval čim širši krog delavcev. To sodelovanje je odvisno zlasti od tega, kako so razgovori organizirani in kako so delavci seznanjeni z gospodarskimi problemi podjetja. Navčeb bi morali razpravljati o tistih problemih, ki so za določeno podjetje in kolektiv najpomembnejši. Zato pač ne moremo priporočati nekakšnih dnevnih redov, kako naj bi izgledale take razprave.

Polletni obračuni so letos zelo važni, saj so gospodarske organizacije prešle s sistema »dobička« na tako imenovani »čisti dohodek«. Kolektivni namreč sami dele sredstva na sklade in na osebne dohodke, notera ko izpolnijo obveznosti do družbe. Prav zato, ker novi zakon o delitvi dohodka pušča delovnim kolektivom povsem proste roke glede razdelitve dohodka, ki jim ostane po plačilu družbenih obveznosti, ne bomo nikdar dovolj poudarili, kako važno je, da se ta sredstva razdeljujejo smotno in da proizvajalci ravnavajo s temi sredstvi kot dobri gospodarji. To je važno zlasti tedaj, ko izplačevanje osebnih dohodkov ni več omejeno z mesečnimi 10 odstotki nad tarifnimi postavkami.

V nekaterih primerih podjetje ni izpolnilo svojega polletnega proizvodnega plana. Tu bo potrebno pregledati, kaj vse je vplivalo na to in kolektivni bodo morali premostiti morebitne težave ter odpraviti ugotovljene napake. Drugod zopet kolektiv sicer presega proizvodni plan, toda to so dosegli ali z večjo uporabo materiala ali pa, to je bilo letos najpogosteje, z novim zaposlovanjem. Plan so tako sicer dosegli, toda proizvodni so se podražili. S takimi izpolnitvami gospodarskih proizvodnih načrtov zares ne moremo biti zadovoljni in kolektiv ima zopet snov za razprave.

Mimo razprav o tem, kako naj se lažljiva gospodarjenja, pa se bodo morali temeljito pogovoriti tudi o tem, kako razporediti razpoložljiva sredstva, s katerimi razpolaga delovni kolektiv. Najčeste je tako, da se kolektivni zanimajo edino za razporeditev tistega dela sredstev, ki naj bi šel na osebne dohodke. To je sicer prav, če je kolektiv dobro gospodaril, toda premalo, če hoče dosežati uspehe tudi v prihodnje. Ni namreč vseeno, koliko denarja bodo namenili za osnovna sredstva, to se pravi za nakup novih strojev in podobno, in prav tako ni vseeno, koliko bodo vložili v obratna sredstva, to je za surovine, material za predelavo itd. Napak bi bilo, če bi ob teh razpravah kolektivni pozabili na standard. Sredstva, ki se naberejo v skladih skupne uporabe, je treba porabiti koristno. Denar naj bi šel za menze, stanovanja in podobno. Toda vsak kolektiv mora vedeti, da šivi v občini in da bo treba podpreti njeno dejavnost tudi s sredstvi, sicer le-ta ne bo mogla reševati vseh perečih problemov, od vodovoda do kulturnih ustanov itd. Delavcem je treba vedno omogočiti, s kolikšnimi sredstvi razpolagajo, kolikšne so potrebe podjetja, koliko bi razdelili kot presežke nad tarifnimi postavkami in koliko naj bi dali na sklade. Samo na osnovi jasnih računov bo lahko kolektiv odločal smotno.

To je zlasti važno tudi zaradi tega, ker dvomimo, da bi lahko o vseh teh problemih razpravljali tudi na občinskih zborskih proizvajalcev, čeprav so ti dolžni obravnnavati poročila o polletnih zaključnih računih. V marsikateri občini je toliko podjetij, da ne moremo pričakovati, da bi bile razprave temeljite, in bodo zato sprejemali zaključne račune včasih tudi dokaj formalno.

Prisrčno srečanje Z IZSELJENCI

V središču Dolenjske, od koder je v prejšnjih časih odšlo razmeroma največ mladih ljudi v tuji svet za kruhom, je bila letošnja glavna izseljenska prireditev. Take prireditve že nekaj let zapovrstjo prireja za rojake Slovenska izseljenska matice v sodelovanju s podobori in drugimi organizacijami.

Dobro razpoloženi so se 16. avgusta pripeljali rojaki skupno s predstavniki izseljenske matice v Dolenjske Toplice. Po okrepčilu na vrtu restavracije zdravilišča so si ogledali muzejsko zbirko Dolenjskih Toplic in okolice ter zdravilišče. S predstavniki podobora SIM in pripravljalnega odbora so se nato odpeljali na Rog na Bazo 20. Z velikim zanimanjem so poslušali pozdrav, ki jim ga je pred barakami izrekel v imenu podobora ravnatelj Dolenjskega muzeja profesor Janko Jarc, ki jim je tudi razložil zgodovinski pomen te postojanke. Njegovo razlago je nadaljeval Alojz Muren, eden izmed glavnih organizatorjev postojanke, ki je tudi vodil rojake po bazi. Rjaki so se zanimali za razne podrobnosti iz takratnega življenja na bazi, za njen nastanek in z velikim zanimanjem so si ogledali stavbe. Tu so se tudi dobro založili s fotografijami teh in drugih partizanskih postojank na Rogu.

Z Rogo so se odpeljali čez Novo mesto do Kronovega, kjer so si ogledali mladinsko naselje »Boris Kidrič« in se seznanili z delom in življenjem mladine, ki gradi avtocesto. Zal je bil čas kratko odmerjen, zato so si samo iz avtobusa ogledali grad Otočec. Ob prihodu v Novo mesto so položili velik šopek rdečih rož pred spomenik padlih borcev in narodnih herojev. Tu jih je pozdravil in se jim zahvalil za pozornost ravnatelj Studijske knjižnice Bogo Komelj.

Rojakov namenjena kulturno-zabavna prireditev na Lokih, ki se je pričela ob 18. uri, se je spremenila v lepo družabno prireditev, kakršnih žal nimamo veliko. V imenu občine je gostom izrekel toplo dobrodošlico tovariš August Jazbinšek, v imenu Glavnega odbora SIM pa tovariš Tomo Brejca. Za pester in bogat kulturni spored so preskrbeli pevci novomeškega moškega pevskega zbora Dušan Jereb, ki so pod vodstvom Toneta Marklija zapeli izbor lepih narodnih in partizanskih pesmi. Navdušenje rojakov se je stopnjevalo od pesmi do

pesmi. Presenečeni so bili nad lepo igranjem in dovršenim petjem, kot tudi nad izborom pesmi. Nič manj ni »užgali« nastop »Zadovoljnih Kranjcev« v lepih narodnih nošah ter nastop solistov Radio Ljubljana, prav tako v narodnih nošah.

Mimo rojakov, ki so se udeležili izleta na Rog in avtocesto, so bili še navzoči številni rojaki iz mesta in okolice ter njihovi svojci skupina

rojakov iz Primorske, ki so pod vodstvom Mirka Ličena dopotovali z vlakom ter veliko Novomeščanom. Skupno je prisostvovalo prireditvi na Lokih nad tisoč ljudi. Po kulturnem sporedu se je razvila prijetna zabava s plesom. Zal je ura odhoda prišla kar prekmalu in rojaki so se odpeljali v razne kraje naše domovine. Upamo, da jim bo bivanje teh nekaj ur med Dolenjci ostalo v lepem spominu.

Sprehodi po novomeških likovnih razstavah

Hkrati je v Novem mestu odprtih kar trije likovnih razstave: Umetnostna razstava del slovenskih likovnih umetnikov v osnovni šoli, Sotjeska Vladimirja Lamuta v prostori Doma JLA in razstava del učencev novomeške gimnazije v gimnaziji. Če sem kaj primesteje mo škromen, vendar kvaliteten izbor ex librisov in nabožnih podob in okviru razstave knjižnih del in redkih tiskov v Studijski knjižnici, pa imamo kar štiri razstave hkrati.

Skoraj preveč bogata tovrstna kulturna dejavnost Med slovenskimi mesti — seveda razen Ljubljane in Maribora — ima Novo mesto gotovo primat in tradicijo. Zal vse bolj ostajamo samo še primat in tradicijo, ki se vse bolj rahlja. V večini drugih mest, četudi so se tamkaj kasneje spomnili na prirejanje likovnih razstav, so postale likovne razstave sestavni in redni deli tamkajšnjega kulturnega programa. Tam razstave niso več samo posledica trenutnega razpoloženja, nekakšne kampanjske akcije ali slučajnih pobud. Kranj, Slovenj Gradec, Koper, Skofja Loka in celo mala Kostanjevica in morda še katero drugo mesto, ki je doslej zanemarjalo to plat kulture, danes v tem pogledu Novo mesto že danaj prekašajo. Kranj ima na primer redne likovne prireditve v stalnih razstavnih prostorih. Prav tako Slovenj

Gradec. Ta ima celo poseben razstaven paviljon, Ravne na Korškem imajo improvizirano galerijo sodobne slovenske likovne umetnosti. Zastopana so sama mlada in hkrati tudi pomembna imena.

Moramo kar priznati, da je lep čas namo v Novem mestu videli (razen del že več ali manj poznanih domačinov) nobenih drugih, s katerimi bi vsaj približno zajeli sodobni likovno dogajanje pri nas. Morda ne moremo niti računati na razstavo takega obsega v Novem mestu. Prireditelj bi gotovo prišel v zadržko. Ne bi vedel, kaj naj jo pripravi. Morda je že od leta 1921 sem stara novomeška tradicija, da razstavljamo kar

Po uvedbi splošne osemletne šolske obveznosti leta 1869 so se šole polagoma širile in odpirale nove razrede, in sicer deloma zaradi napredka pri razviritvi šola v Mirni peči leta 1880, v Prečni leta 1882 in na Catežu leta 1902. Svoj razvoj pred drugo svetovno vojno so zaključile šola Catež kot štiri-razrednica (1939), šola Prečna kot petrazrednica (1935) in šola Mirna peč kot šestrazrednica s štiriimi paralelkami (1939).

v gostilniških, kavarniških prostorih, telovadnici, šolskih učilnicah in morda ad hoc še na stopnišču Studijske knjižnice. Muzej je tudi zatrpas stalno razstavno zbirko. Primernih prostorov zaenkrat ni. Vsaj takih ne, ki bi kolikaj ustrezali sodobni tehniki razstavljanja in ki ne bi bili tudi od rok. Morda bi zares kazalo tudi v Novem mestu razmisliti o stalnih razstavnih prostorih, kjer bi se lahko menjavale individualne ali kolektivne razstave naših likovnih umetnikov. Morda bi lahko pričeli tudi razmišljati o stalni galerijski zbirki in pripravljati tudi razstavni fond zanjo?

(Nadaljevanje prihodnjič)

Knjižna zbirka KMEČKE KNJIGE za 1959

Knjižna zbirka »Kmečke knjige« izhaja že sedem let in je pri narčnih zelo priljubljena. Letos je bila reorganizirana z namenom, da se še bolj približa podeželju in se še bolj razširi. Zdržena je bila s kmečkim glasom, čigar naročniki imajo poseben popust pri naročilih. Naročniki bodo letos v decembru dobili v knjižni zbirki 1959 priljubljene Kmečke knjige za 1959, zgodovinsko povest Oskarja Hudalca, Vratav v življenje in pet strokovnih knjžic, katerih vsaka bo imela po 40 strani.

Strokovne knjižice bo mogel vsak naročnik izbrati izmed naslednjih: 1. Krompir, 2. Jagoditčevje, 3. Kisanje (siliranje) krme, 4. Gojenje in oskrba posevkov, 5. Travniki in pašniki — nasa nalvetja rezerva, 6. Pitanje živine (težje baby beef in živine od prvega leta dalje), 7. Kolobarjenje in vsaki kolobar, 8. Pitanje boko-vidne in prstarej, 9. Gojenje hibridne koruze, 10. Sodobni vnoograd, 11. Sodobni sadovnjak, 12. Mleko.

Za naročnike Kmečkega glasu je cena zbirke (torej knjžarja), postavljena v petih strokovnih knjižicah 240 din, na nenaročnike pa 300 din. Kdor bi želel dobiti še več strokovnih knjižic poleg petih, ki jih dobijo v knjižni zbirki, dobi lahko nadaljnje po 100 din izvod.

Za zbiranje naročnikov so se zavzemale okrajne zadrzne zveze in kmetijske zadruge, ki bodo poskušale dobiti čimveč naročnikov, mnoge med njimi so pa naročilo zbirko za vse svoje člane. Vse liste, ki se na zbirko še niso naročili, pa opozarjamo na njo ter jih vabimo, da se nanjo naročijo pri svoji kmetijski zadrugi ali pa neposredno pri Založbi »Kmečka knjiga« v Ljubljani, Miklošičeva 4.

Prvoletni okoliš šole v Prečni se je malo zmanjšal s preloženjem obrobnihi naselij v Novo mesto in v Vavto vas, kjer so šolo odprli leta 1878. Okoliš je raztegnjen do pobočja Trške gore, od koder imajo učenci iz naselij Boršt in Daljni vrh do šole 5 km daleč.

Učni jezik na teh šolah je bil slovenski. Nemščino so v dobi Avstro-Ogrske poučevali kot neobvezni predmet v višjih razredih v Prečni.

Uradni jezik je bil na teh šolah v zadnjih desetletjih Avstro-Ogrske slovenski. Zlato knjigo, v katero so vpisovali najboljše in hvalevredne učence, je vodila šola Mirna peč. Črnih knjig, ki so služile za vpisovanje teže vzgojljivih učencev zaradi disciplinskih prekrškov, te šole niso

imale. Med narodnoosvobodilno borbo so bile šole v težkem položaju. Pouk so več ali manj prekinjale borbe, sicer pa tudi druge nepravilice.

Franc Zupančič, 4. a razred, gimnazija Novo mesto: OBRABA Oblišite razstavo risb v novomeški gimnaziji! Presenečenj bistve nad otroško fantazijo in pestrostjo razstavljenih risb iz bogatega duševnega življenja nižješolcev!

šol Karteljevo v Dolnjem Karteljevu in Globodol v Gornjem Globodolu. Šola Karteljevo ima svoj začetek s šolskim letom 1910/11 in šola Globodol 12. februarja 1928. Tudi po tem zmanjšanju šolskega okoliša je šola v Mirni peči zaradi še vedno velikega števila učencev obdržala pouk v dveh izmenah. Pred ustanovitvijo šole v Globodolu je imela tudi poseben oddelek za oddajene. Število učencev v mirnopski šoli je do druge svetovne vojne stalno naraščalo, po osvoboditvi pa je nekoliko padlo. Medtem ko se je vpisalo ob pričetku rednega pouka 1858, leta 83 učencev, je dosegel vpis v začetku šolskega leta 1886/87 že število 318 in v začetku šolskega leta 1940/41 število 424.

V naraščajoči stiski za učilnice so v Mirni peči začeli pripravljati gradnjo novega šolskega poslopja že leta 1928. Kupili so stavbeni prostor in dali izdelati načrt za veliko šolsko poslopje z 8 učilnicami in prostori za kmetijsko nadaljevalno šolo. Kljub temu do zidanja pred vojno ni prišlo, ker je vse nadaljnje delo preprečila splošna gospodarska in denarna kriza.

Prvoletni okoliš šole v Prečni se je malo zmanjšal s preloženjem obrobnihi naselij v Novo mesto in v Vavto vas, kjer so šolo odprli leta 1878. Okoliš je raztegnjen do pobočja Trške gore, od koder imajo učenci iz naselij Boršt in Daljni vrh do šole 5 km daleč.

Učni jezik na teh šolah je bil slovenski. Nemščino so v dobi Avstro-Ogrske poučevali kot neobvezni predmet v višjih razredih v Prečni.

Uradni jezik je bil na teh šolah v zadnjih desetletjih Avstro-Ogrske slovenski. Zlato knjigo, v katero so vpisovali najboljše in hvalevredne učence, je vodila šola Mirna peč. Črnih knjig, ki so služile za vpisovanje teže vzgojljivih učencev zaradi disciplinskih prekrškov, te šole niso

imale. Med narodnoosvobodilno borbo so bile šole v težkem položaju. Pouk so več ali manj prekinjale borbe, sicer pa tudi druge nepravilice.

Učilni učbenikov. Šole so imele težave tudi zaradi uničenega, odnešenega ali poškodovanega šolskega inventarja. V Mirni peči in Prečni se po osvoboditvi nadaljuje pouk v šolskih poslopjih, ki so jih popravili. Zaradi pomanjkanja učilnic imajo pouk v dveh izmenah.

Poslopja teh šol danes več ne ustrezajo potrebam sodobnega pouka, zaradi česar kličejo po nadomestitvi z novimi. Novo šolsko poslopje je v gradnji na Catežu, kjer si je šola v stiski našla prostore v bivši razbiti gostilni in v gasilskem domu. Sedaj lahko z veseljem čaka, da bo proslavila svoj stoletni jubilej z otvoritvijo novega šolskega poslopja.

Z razširitvijo novomeškega okraja na štiri občine uklinjenega trboveljskega okraja se je k 95 osnovnim šolam v okraju pridružilo še 43, od katerih ima šola Bučka letos svoj stoletni jubilej. Ker lastnega poslopja šola takrat še ni imela, je vse do leta 1896 gostovala v starem župnišču, v katerem je bila ena soba adaptirana za učilnico. Ob otvoritvi šole je bilo vpisanih 58 dečkov in 46 deklic iz naselij Bučka, Dule, Jarčji vrh, Jerman vrh, Močvirje, Gorenje in Dolenje Radulje, Štrit in Zaboršt. V lastno novo enonadstropno poslopje z dvema učilnicama, pisarno in upraviteljskim stanovanjem se je šola vselila jeseni leta 1896. Ko je šola zaradi naraščanja šolobiskujočih otrok leta 1929 postala trirazredna, so spremenili v tretjo učilnico šolsko pisarno, pri čemer je potem ostalo, čeprav je odprla leta 1935 še četrti oddelek in dobila 19. januarja 1940 dovoljenje, da odpre še petega.

Javno vprašanje

Turistično-olepševalnemu društvu v Metliki

Pred leti je bilo v Metliki ustanovljeno Turistično-olepševalno društvo, ki je takoj po ustanovitvi krepko prišlo za delo in skušalo dati zunanjemu videzu Metlike lepšo podobo.

Vse, kar je bilo narejenega za olepšavo mesta, je delo prvega odbora tega društva. Ker pa ta odbor na merodajnih mestih ni našel dovolj razumevanja in podpore, so iz občega odbora izstopili nekateri najbolj delavni člani, v novi odbor pa so bili izvoljeni člani, za katere bi človek mislil, da bodo glede na svoje položaje v javnih ustanovah še z večjo vneto nadaljevali začeto delo. Toda nismo malo razočarani nad delom oziroma nedelom tega odbora, saj ni bilo v preteklem poslovnem letu narejenega popolnoma nič.

Ni nam znano, če je letos odbor sploh imel kako sejo, vemo pa, da še do danes ni bil sklican občni zbor.

Stavljamo javno vprašanje in prosimo, da nam v eni pri-

hodnjih številkih Dolenjskega lista odbor Turistično-olepševalnega društva odgovori:

- 1. Ali Turistično-olepševalno društvo v Metliki še obstaja ali ne?
- 2. Če obstaja, ali člani odbora menijo, da v Metliki niso potrebna nobena olepševalna dela več?
- 3. Ali so morda člani odbora Turistično-olepševalnega odbora toliko zaposleni z drugim delom, da jim ne preostaja časa za delo v tem društvu? Če je to vzrok nedelavnosti društva, bi bilo nujno čimprej spremeniti odbor in vanj izvoliti take člane, ki so voljni nadaljevati začeto delo. Nujno potrebno je, da Metlika dobi prikupljivo podobo in da se že vendar izbržejo žalostna znamenja — ruševine! — pretekle vojne. Naj navedemo samo nekaj del, ki naj bi jih društvo izpeljalo, oziroma vsaj določ zanje svojo krepko pobudo.

1. Odstraniti je treba na Dragah ruševine Malešičeve in Ogulinove hiše in prostor, dokler ne bo izdelana dokončna rešitev, spremeniti v majhen park oziroma zelenico.

2. Prav tako je treba odstraniti ruševine bivše Jerinove hiše in prostor spremeniti v park oziroma nasad.

3. Dokončno naj se uredi okolica gradu, kjer je nekaj smetišč že preurejenih v lepe nasade. Podre naj se start zaporniški zid, okoli vsega gradu pa naj se naredi park in sprehajalna pot.

4. Dokončno naj se uredi okolica tovarne »Beti«, kjer je del ruševin že preurejen v park, ki naj v naslednji etapi zajame vse zemljišče pred tovarno.

5. Uredi naj se dostop na Obrh in preišče očisti, naj se struga potoka in prične urejati Mestni breg.

6. Za novo kopalno sezono je treba misliti vsaj na nujno ureditev kopalnišča na Kolpi (zasaditev drevoja, ureditev poti, naprava stopnic za dostop v vodo pod mostom, ležalne deske, itd.)

7. V mestu naj se nabavijo košči za smeti, smetar pa naj namesto dosedanjega samokolnice dobi higienski smetarski vozček.

Tu je nakazanih samo nekaj pobud za široki krog dela, ki bi ga lahko razen drugega dela (predavanja, izleti, družbene prireditve itd.) opravljalo Turistično-olepševalno društvo v Metliki. Ali ne bi bilo zato prav, da se tudi sedanji odbor — če namreč Turistično-olepševalno društvo v Metliki še obstaja — vendarle zbudil iz spanja?

Prebivalci Metlike

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Modni za tiste, ki se še ne morejo odločiti za pravo vrečo. Nekolikanski oprjeta obleka v pasu z jopico iz enakega blaga je tudi v modi in kot vidimo na sliki je lepa in praktična.

Lajšanje bolečin pri porodu

»Rada bi se rešila tega velikega trebuha, ki mi je vsepoved v napotje, vendar pa se bojim poroda.«

»Zakaj vas je strah poroda?«

»Vsaka pravi, kako je porod težak, kako popadki boljjo in da vsaka kriči od bolečin, ko poraja.«

»Tovarišica! Ne samo vi, tudi otrok, ki ga nosite, se pripravljata na porod. Vi ste obteženi s strahom, polni predsojčkov boste šli roditi, Vaš otrok, veliko manjši, manj odporen kot vi, se bo pa predal samo naravnim silam in le tem bo sledil. Odložite tudi vi, vso to odvečno »porodno priljago« in pojdite roditi brez strahu. Saj nečete biti slabši od drugih. Sami lahko zelo vplivate na potek poroda, se pravi na to, kako dolgo bo trajal in kakšne bodo bolečine. Popolnoma brezbolečinskega poroda ni (pri zdravi ženi), imamo pa dosti pripomočkov, da porod skrajšamo in omilimo.

1. Žena lahko rodi v taki narokoz, v kakršni človeka operi-

ramo. Seveda je to mogoče le v bolnišnici in po odredbi zdravnika, ki porod vodi.

2. Imamo injekcije, ki ublažijo krče in pospešijo odpiranje maternice. Tudi o potrebnosti take injekcije odloča le zdravnik, ki vodi porod.

3. Duševna in telesna priprava žene na porod, to je psihoprofilaktični tečaj. Tako pripravimo želim nuditi vsaki noseči ženi, žal pa zdaj še povsod primanjkuje kadra ali pa so žene preobremenjene z delom in mislijo, da za tako pripravo nimajo časa. Zato sem se namenila psihoprofilaktični tečaj natančneje opisati.

Psihoprofilaktični tečaj vodi zdravnik-porodničar ali babica, ki naj bi v idealnih razmerah tudi vodil oziroma vodila porod tistih porodnic, ki njevoj ali njen tečaj obiskujejo. V takem tečaju je le majhna skupina nosečnic: 6 do 8; na tečaj začne hoditi žene 2 meseca pred izračunanim terminom poroda, sestanejo se vsak teden enkrat in je zato tečaj tako urejen, da je po 6 sestankih žena natančno poučena, kaj se bo zgodilo z njo med porodom in kako naj se zadrži med popadki, kajak s tem, da se seznanj z okoliščinami, v katerih bo rodila, premagava strah pred porodom.

Vsak tak sestanek se zato sestoji iz teoretičnega dela in tečajnih vaj. Nosečnice lahko sprašujejo vse, kar jih zanima v zvezi z nosečnostjo, porodom ali otrokom, žene se med seboj seznanjajo, ustvari se med njimi vse tečajne isto skrb: roditi zdravega otroka na čim boljši način. Telovadne in dihalne vaje, ki se jih nosečnice naučijo na tečaju, ponavljajo vsak dan doma. Namen teh vaj je, da se razgibljejo sklepi in mišičje v maji medenici in v spodnji hrbtenici, to je v tistem delu ženskega telesa, ki bo med porodom najbolj prizadet. Za tiste žene, ki so šestih sestankih še ne rodile, se tečaj nadaljuje. Treba je namreč, da obdrži vodja tečaja ritik s porodnicami prav do poroda, razen tega pa zelo dobro vpliva na tečajnice, če katera izmed njih, ki je že rodila, ta-

koj po porodu spet pride med nje in se pohvalno izrazi o svojem porodu; zato jim damo možnost, da jo same sprašujejo, kako in koliko ji je pomagal psihoprofilaktični tečaj.

Pripomniti moram, da ta priprava še ne pomeni, da bo porod potekal brez bolečin, pač pa ga s tem omilimo in skrajšamo. Kako velik bo učinek te priprave je spet odvisno od živčnega stanja nosečnice in okoliščin, v katerih bo rodila.

Tako začenja članek zdravnica dr. Slavica Pentek v praksi kar idilli dvojni številki revije »NANA ŽENA«. Naše bralke se s vsebino takega tečaja lahko seznanjajo v 7.—8. številki tega priljubljene časopisa, kjer si bodo ogledale tudi različne slike. Nosečnice iz našega okraja lahko dobe vsa potrebna pojasnila pri Dispanzerju za žene v Novem mestu.

Za spremembo SADNI RIŽ ALI KAŠA
5 dkg riža, tri četrt litra mleka, osminka litra smetane, 5 dkg sladkorja, malo soli, sadje.
Riž skuhamo v mleku, v katerem smo raztopili vanilijin sladkor in sol. Riž mora ostati zrna. Ko je ohlajen, previdno zamešamo vanj stepeno smetano in ga denemo v lično skledo, ki smo jo prej splaknili z mrzlo vodo. Riž postavimo na hladno. Hladnega otresemo s skledo na velik krožnik in obložimo s sladkim sadjem. Namesto v eno skledo lahko razdelimo riž na porcije, prav tako vzamemo lahko namesto riža kašo.

JABOLČNA SOLATA S SMETANO
Jabolka manj na debele zribamo, jih pokapamo z limoninim sokom, da ne potemne, nato jim narhalo dodamo stepeno smetano. Po želji sladko smetano. Po želji solato še sladimo. Na pol kilograma jabolka računamo 1 del smetane.

GOSPODINJSKI NASVETI

● Porcelana ne smemo umivati v prevročni vodi, sicer bo glazura postala krhka. Porcelana z zlatimi robovi ne umivajmo z časoma raze zlate prevleko.

● Madeže od potu čistimo s mlačno vodo, nato zdrgnemo s krpico, namočeno v bencin. Na svetlo odpravimo potne madeže z belim kisom. Zastarele navlažimo z vodo, potresemo z jedilno sodo, čez čas pa speremo. Porumenela mesta zdrgnemo s limoninim sokom ter speremo.

● Presojeno jed znatno izboljša, če napne preko posode čiet prtič, napojen z mlekom in natreseš nanj 2 do 3 žlice moke.

Naredimo parfum doma

Iz akcij, vrtnic ali drugega dišečega cvetja si lahko same pripravimo dišečo tekočino, ki jo kaj rade uporabljamo. Svežim cvetom oskubimo listje, jih stlačimo v steklenico in vlijemo nanje dve tretjini čistega spirita in na vrh eno tretjino glicerina. Nato dobro zamašimo in pustimo na soncu 3 tedne. Potem je pripravne majhne stekleničke. Parfium gotov in ga prelijemo v

Kako kaže kmetijstvo v Beli krajini — Kaj nam je povedal agronom ing. Rado Dvoršak o stelnjkih in o kmetijskih kadrih — Zdalj neplodne stelnjike bo treba obvezno prekulturnirati v plodno zemljo, ki nam lahko daje najboljše kmetijske pridelke

Ing. Rado Dvoršak, agronom območja KPZ

Osnovno vprašanje belokranjskega kmetijstva so stelnjiki, ker so osnova za sadjarstvo oziroma za povečanje dosedanjih sadjarskih površin. S kultiviranjem stelnjikov bo Bela krajina pridobila dovolj površin za predvidene plantažne nasade hrusk in sliv. Razvijati nameravamo tudi živinorejo in v krajih, kjer so ugodni pogoji, gojiti žita.

Tak bo — v nekaj besedah — razvoj kmetijstva na našem koncu. Odvisen je pa od marsičesa: od kmeta, od kmetijskih zadrug, od občin od kadrov, pa tudi od strojev...

Belokranjski kmet je daleč za razvojem, vztraja v ravnodušju do vsega novega. Še danes je čutili slaba posledice kmetijskih delovnih zadrug. Pri delu na terenu, v vsakodnevni stiski s kmetom to znova srečujemo: kmet premljšja, premljšja in se ne more odločiti. Ravnodušnost je posebno izrazita pri delu za kultiviranje stelnjikov. Del kmetov je že sklenil pogodbe, ostali pa stojijo ob strani, čakajo in se talajo: tudi lani so se zaletavali, nato pa popustili.

Letos bo malo drugače. Zakon o obveznem racionalnem izkoriščanju zemljišč bo naredil svoje. Prišle bodo odločbe o obveznem prekulturniranju zemlje. Kmet bo sprevlede, da gre razvoj svojo pot, da mora tako iti in bo pristopil. Strokovnih kadrov, ki so os-

Odločitev

nova za napredno kmetijstvo, je v Beli krajini zelo malo. Kot avto brez koles se zdimo vsi sami sebi. Samo 2 agronoma sta za to področje premla. Kmetijske zadruge, ki bi morale uresničevati načrt za razvoj kmetijstva, so gospodarsko sicer močne, nimajo pa kadrov, ki bi to reševali. Do zdaj sta imeli samo zadruge Črnomelj in Metlika kmetijskega referenta. Ker je nedavno metliški dal odpoved, bo ostal le eden...

Obč. ljudski odbori kažejo sicer mnogo volje, vendar na splošno upravni organi ne skrbijo dovolj resno za kmetijstvo. Skrajni čas je že, da bo na vsaki občini odgovoren uslužbenec, ki bo delal samo kot kmetijski referent in da se bo v to delo res poglubil. Samo kratek sprehod po sadovnjakih in njivah je dokaz za pravilnost te trditve. Kar in kolaradski hrošč se širita kljub škropljenju, ki ni sistematično, in kljub temu, da imamo predpise in uredbe, ki določajo kazni.

Vprašanje kmetijskih kadrov je dokaj žalostno, še bolj žalostno pa je to, da ni nikog-

Pred 3 leti je bil v Dragatušu še prav takle stelnjik, kot ga vidite na gornji sliki: breze, praprost, neizrabljena zemlja...

gar, ki bi ga skušal reševati. Razpisni študijski projekti, kmetijske tehnike, traktoriste in podobno so zelo redki. Razen tega se vsak mlad človek želi po končanem študiju še naprej izobraževati in strokovno rasti. Starejših praktičkov na našem področju ni. Kar nas je mladih, smo pravi samorastniki. Ostali bežijo na razvitejša področja, kjer jim več nudijo in kjer

lahko zadostijo svojim željam po napredku.

Ce torej nepristransko pogledamo naše kmetijstvo, vidimo, da določene težave so, toda kljub temu nismo črnogledci. Tovarno je mogoče postaviti v dveh letih, medtem ko je za uspeh na našem področju potrebna daljša doba.

Poudariti moramo še to, da razvoj kmetijstva v smeri, ki je začrtana in edino pravilna, ni odvisen samo od strokovnih kadrov, ki danes nosijo vso težo dela na svojih ramenih. Odvisen je od nas vseh: od zadrug, od občine in tudi od družbenih organizacij.

Letos pa je na preorani zemlji zrastle rž tako visoko, da se je človek skrtil v njej! Kje je torej pot za rešitev belokranjskega kmetijstva? Prav gotovo ne v opevanju brezovih galov in šumenju praprosti — potrebno je delo za prekulturniranje zdaj neplodnih oz. malo donosnih stelnjikov! (Foto: Jože Škof)

Doslej najboljša: INDUSTRIJA

Družbeni plan občine Črnomelj v prvem polletju

rajo svojo obrt. Sodarska, kolarška in še nekatere druge vrste obrtništva so za naše gospodarstvo zelo pomembne, so pa popolnoma izumrle. Premajhno je tudi zanimanje mojstrov za vzgojo kadrov. To stanje je kritično zlasti v pekovski obrti.

Družbeni plan predvideva tudi razširitev »Belokranjske«. To podjetje zaposluje sedaj 35 ljudi. S tem, ko bo podjetje dobilo nove prostore bivše železovarne, bo lahko zaposlilo okrog 450 žensk. Podjetje si že dobavljajo sodobne stroje. Vzporedno z razvojem industrije in obrti rešuje ObLO tudi stanovanjske probleme. Predvidene so gradnje stanovanjskih blokov za 36 razmeram. Prostori osnovnih šol so razmeroma v precej slabem stanju. Potrebno pa je zgraditi tudi dve nove šole, kot na primer v Dragatušu, kjer šolskih prostoro-

rov nimajo. V tem letu bodo adaptirane štiri osnovne šole: v Starem trgu, v Gribljah, na Sijemem vrhu in v Preloku.

Glavni del družbenega plana v kmetijstvu zavzema kultiviranje stelnjikov — 400 ha stelnjiskih površin. Priprave so že v teku. Izdelane so pedološke analize, kmetijski strokovnjaki so že določili parcele, ki so primerne za kultiviranje, in tudi že izdelujejo potrebne elaborate. Nekaj kmetovalcev je že sklenilo pogodbo z zadrugo za kultiviranje. KZ se pripravljajo na jesensko selet žit. Največ kooperacijskih pogodb za jesensko setev ima KZ Dragatuš.

Plenum je postavil pred organizacijo SZDL in sindikalne organizacije kot glavno nalogo izpolnitev družbenega plana. V zvezi s tem je bilo sprejetih več sklepov. J. S.

O sevniški Kopitarni

To največje industrijsko podjetje v Sevnici, ki obratuje že od leta 1886 in se bliža že svojih 75-letnici, zaposluje danes blizu 400 delavcev. Kazivno se je iz skromne, polročne delavnice bivših lastnikov — Nemcev — v pomemben industrijski obrat. Ob ustanovitvi so na mestu, kjer je včasih stal vodni mlin, ročno obdelovali les za kopita, predvsem v obliki polizdelkov. Pozneje je lastnik uvedel tudi strojno delo, vendar se za blaginjo delavcev ni dosti zanimal in tako so naši delavci prevzeli po osvoboditvi pravo zmedo nametanih zgradb in strojev, brez reda v tehnološkem in higiensko-varnostnem oziru. Vsa leta do osvoboditve je bil to le objekt, ki je visokovredno slovensko huko vino predeloval v polizdelke, ki so jih potem tujci izvažali iz svoje tovarne v Italijo, Nemčijo in tudi na Švedsko. Med starejšimi delavci je še danes živ spomin, ko pravijo, da so naša bukevina in žulji naših delavcev zgradili Nemcem tri tovarne v Evropi.

Še ena ovira je bila huda obkrovanjaki so bili vsi do takrat skoraj izključno Nemci, ki domaćinom niso pustili do del, ki so zahtevala največ strokovnosti. Tako je bilo leta 1945 na razpolago le nekaj strojnih delavcev brez mozarstva in tehničnega kadra. Kljub temu je podjetje kmalu doseglo vidne uspehe.

Od 400 parov finalnih kopit, kolikor je znašala proizvodnja v prvih povojnih letih, se je leta dvignila letos že na 1000 parov dnevno, vse to pa s letim strojnim parkom in le z malo več delavci. Od leta 1953 dalje podjetje proizvaja tudi pete in je ta proizvodnja rasla od 378 tisoč v letu 1953 na okrog 1.800.000 parov v tem letu. Za to proizvodnjo je podjetje zgradilo delno s lastnimi sredstvi, delno pa s najetimi krediti tudi prvi in edini moderni obrti s sanitarnimi prostori za vse podjetje. V tem obratu so tudi pravkar stekli novi stroji za pete, ki jih je podjetje uvozilo iz Italije in ki imajo 18-kratno zmogljivost starih strojev, veliko večjo natančnost in prihranijo tudi mnogo surovin. Trenutno manjka podjetju še nekaj ključnih strojev za proizvodnjo kopit in nova sušilnica. Katli dosedanja komaj še sledi večjim zahtevam proizvodnje in predstavlja grlo podjetja. Podjetje dela vse izključno po naročilih in ima oddano proizvodnjo že za več mesecev v naprej, izvažajo pa okrog eno tretjino svojih proizvodov po vsem svetu.

Da bi se vse te tehnološke nepravilnosti odpravile, se podjetje pripravlja na celotno rekonstrukcijo vseh obratov, vključno z obratno žago, ki se je lani priključil Kopitarni. V ta namen se že izdelujejo potrebni elaborati. Ta predvidena rekonstrukcija bi znatno pocenila proizvodnjo, povečalo jo pa tudi z razširjenjem proizvodnje v okviru lesne industrije Sevnice, kjer nastane letno več 15 tisoč kubičnih metrov lesnih odpadkov, ki bi jih lahko koristno predelovali v visoko cenjena pločta, papir ali glikozol. Vse to je stvar bodočnosti, Sevnčanin pa je upajo, da ne preveč daline. Posebno zanimiv je primer, ki se razpravlja v okviru občine o posojilu amortizacijskih sredstev za rekonstrukcijo, kjer bi se deloval Jugotran in s posojilom teh sredstev.

Prva je skrb za ljudi

V podjetju je zaposlenih približno 400 delavcev. Kopitarnstvo je v Sevnici že tradicija, saj delajo na nekaterih delovnih mestih že vrniki prvih delavcev, ki so se sesal les. Je pa to tudi potrebno, saj zahteva ta panoga lesne industrije res nekaj posebnosti, ki jih druga finalna industrija ne pozna. Morda niti ne pomislite, da je vsak čevljar narejen na kopitu in če si zamislite, koliko različnih nog imamo, potem bo zamotanost te proizvodnje takoj bolj otipljiva.

Kolektiv je vsa leta po vojni ogromno vlagal v izboljšanje razmer na delovnih mestih, odgovoril se je celo delu precejnih plač, da si je uredil nekatera najbolj pereča vprašanja. Danes deluje v okviru sindikata in uprave dobro organizirana obratna mena, odnosno celo dve, kjer delavci s plačili 30 dinarjev dobijo topli obrok. Organizirana je tudi večina delavcev, ki imajo v sindikatu dva vikend-hitca na morju, pravkar pa razpravljajo tudi o združenih ustanovitvi političnega doma za vso lesno industrijo Sevnice. Zal so sprlo skrb za delovnega človeka razmere na večini delovnih mest, še vedno težke, ker se sproti rešujejo lahko le najnujnejše stvari sprlo predvidene kompleksne rešitve z rekonstrukcijo. Nova lokacija predvideva namreč preselitev tovarne bliže k žagi, bliže železnici in

Ugodnejši pogoji za stanovanjsko izgradnjo

Zapiski s 7. redne seje občinskega ljudskega odbora v Brežicah

Pretekli petek so odborniki občinskega ljudskega odbora Brežice kot tudi zbora proizvajalcev obravnavali več važnih vprašanj. Pred začetkom redne seje so imeli najprej volitve v okrajni ljudski odbor, v katero je bilo izvoljenih 10 članov, v okrajni zbor proizvajalcev pa 7 (v industrijsko skupino 5 in kmetijsko skupino 2 člana).

ObLO Brežice posveča še vedno posebno skrb elektrifikaciji nekaterih oddaljenih krajev v občini. Z dolgoročnim investicijskim kreditom je občinski odbor sklenil zgraditi električni daljnovod na Veliko Dolino in v okoliške vasi ter v Busečvo vas.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje letošnje trgatve. Letos imeli dobro letino, bo treba paziti tudi na kvaliteto letošnjega mošta. Posebno važno pri tem je, da ne začno vinogradniki pregledati s trgatvijo. Občinski odbor je zato naročil svetu za kmetijstvo, naj objavi za posamezna področja občine trgatvene termine, ki jih bodo

moralj vinogradniki upoštevati. Za dvig kmetijstva v občini v zvezi s poskusnimi hmeljskimi nasadi je občinski odbor odobril KPZ Brežice jamstvo za investicijsko posojilo v višini 44 milijonov din. KPZ Brežice si bo s tem znežom nabavila dva traktorja za obdelovanje hmeljevih nasadov.

Da bi vsaj delno izboljšali stanje v rudniku Globoko, ki se že nekaj let bori z nepremostljivimi težavami, je občinski odbor odobril jamstvo za investicijski kredit v znesku 2 milijona dinarjev. V globokem rudniku pridobivajo premožje še vedno s primitivnimi in skrajno pomanjkljivimi napravami, ki so jih uporabljali v drugih rudnikih pred približno 60 leti. Ker s takšnim načinom proizvodnje niso mogli več vzdržati konkurence na trgu, so pridobivanje lignita zaenkrat popolnoma opustili in bodo pridobivali samo ognjevdržno glino, ki jo dobavljajo nekaterim našim topilnicam železne rude.

Stanovanjska izgradnja je še vedno eden najvažnejših problemov občine. O tem so precej razpravljali tudi na zadnji seji KPZ Brežice. Je občinski odbor odobril jamstvo za kredit v znesku 12 milijonov din za izgradnjo stanovanjskega bloka njenim uslužbencem in delavcem. Da bi nudil ugodnejše pogoje za izgradnjo stanovanjskih hiš zasebnikom, je občinski odbor sklenil znižati delavcem in uslužbencem obvezni delež lastnih sredstev, ki jih morajo vložit kot koristniki sklada za stanovanjsko izgradnjo, na 20%. Za zavode, ki so priznani kot pravne osebe in za gospodarske organizacije znaša obvezni delež 10%.

V zboru proizvajalcev so razpravljali o problemih nekaterih podjetij lesne stroke v občini. Predlagali so združitve Tovarne pohištva in mizarškega podjetja »Prema« z mizarško delavnico v Dobovi v eno podjetje. Zbor proizvajalcev je naslovil na kolektive vseh treh podjetij priporočilo za združitve in imenoval posebno komisijo, ki naj prouči in pripravi združitve, ki naj bi bila po možnosti že 1. oktobra ali vsaj v začetku prihodnjega leta.

Naš poštni predal ima številko 33 — pripišite jo na vsako kuverto ali dopisnico, ki nam jo pošljete! V bodoče torej samo tako! Dolenjski list, Novo mesto, p. p. 33.

Politične organizacije in uprave tesno sodelujejo, organi delavcev samoupravljanja pa vedno s večjim čutom odgovornosti rešujejo vsa zamotana in težka problematika. Trud vseh zaposlenih kronajo vedno večji uspehi na vseh področjih dela.

Upamo, da bo kolektiv 75-letnice obstoja lahko praznoval v letu 1961 že morda v novih, sodobnih obratnih prostorih, ki bodo z izboljšavami dali še večje uspehe, novim stroji pa olajšali naporno delo kopitarjev.

Upamo, da bo kolektiv 75-letnice obstoja lahko praznoval v letu 1961 že morda v novih, sodobnih obratnih prostorih, ki bodo z izboljšavami dali še večje uspehe, novim stroji pa olajšali naporno delo kopitarjev.

Upamo, da bo kolektiv 75-letnice obstoja lahko praznoval v letu 1961 že morda v novih, sodobnih obratnih prostorih, ki bodo z izboljšavami dali še večje uspehe, novim stroji pa olajšali naporno delo kopitarjev.

Naš poštni predal ima številko 33 — pripišite jo na vsako kuverto ali dopisnico, ki nam jo pošljete! V bodoče torej samo tako! Dolenjski list, Novo mesto, p. p. 33.

KOLIKO SKAFOV GA BO? Prizorček s tehtanja hmelja ob obratnji prvega pridelka na posestvu v metliškem Mestnem logu

—Ah, saj to ni nič!— Tako navadno odgovarjajo skromni ljudje. Dva takšna skromneža delata pri SGP »Pionir«, Novo mesto. To sta Alojz Košir, obratovodja mizarške delavnice, in Jože Strugar, obratovodja avtomehanične delavnice. Oba sta mnogo pripomogla k razvoju podjetja; z raznimi izboljšavami in izumi sta prihranila precejšnje denarne zneske, tako da ju kolektiv kmalu ne bo pozabil.

Alojz Košir je sedel za mizo, sklonjen nad nekim načrtom. Skoraj me ni opazil, ko sem vstopil. S težavo sem ga pripravil do tega, da je spregovoril.

»Pri Pionirju delam že trinajst let kot obratovodja mizarškega obrata. Čas je zahteval spremembe v konstrukcijah stavbeno mizarških del. Tako smo pričeli delati montažna okna, montažna vrata, prekuca okna, novo vrsto nasadil ter uporabljati razna nova polnila za vrata. Naše montažno okno ima mnogo prednosti. Do zdaj so surovo izdelana okna pred montažo prekladali po gradbiščih, kjer so bila izpostavljena vplivu vremena. Šele ko so jih vstavili v okenske okvire, so jih pleksali in zasteklili. Dela zaradi tega niso bila nikdar opravljena tako kvalitetno kot na novi vrsti montažnih oken. Ta popolnoma izgotovimo v delavnici in jih tik pred vselitvijo stranke damo v okvir. Zato so izdelana mnogo trpežnejša. Slepi podboj teh oken ima že vdolane ostre mere za omet, zato odpade razbijanje zidu pri vstavljanju. Delo poteče enostavneje in hitreje, prihranjeni so tudi stroški terenskega dodatka, ki smo ga doslej plačevali steklarjem in pleksarjem. Okna montiramo tiho, brez razbijanja, samo z vijaki. Zunanje in notranje krijo sta zvezani, zato se

Pri „PIONIRJEVIH“ izumiteljih

Delamo vso vgrajeno opremo. Izdelovati smo pričeli tudi emajlirano lesonitno opremo. Zgemo jo v komornih pečeh pri višji temperaturi. Ker so surovine zelo drage, so tudi cene za to opremo precej visoke. Pri delu opažamo, da projekti stavb niso dovolj dodelani in niti količinsko niti kakovostno vsklajeni z obrtniškimi deli. Zato se, ko objekt že gradimo, pojavljajo razne pomanjkljivosti, ki jih moramo odpravljati s preumerjanjem. Na trgu ni mogoče dobiti vijakov za stavbo glavo. Industrija dela okvire za lečasto pohištvo, pa je premalo povezana z obrtniki. Proda ga grosistom, ti naprej detaljistom, obrtnik pa, ko ga je kupil, nima v primeru napak niti možnosti reklamirati. Razen tega ni mogoče dobiti rezervnih delov za ključavnice, okenske zapirake in okovje. Nepomemben del se zlomi, pa je treba vreči celo ključavnico ali zapirak.

Rešiti bi bilo treba tudi vprašanje ključev. Obrtniška izdelava ključev je zelo draga. Večših smo imeli seznam ključev in smo jih naročali pri številkah. Projektanti so zelo nezaupljivi do vseh novosti. Montažnih oken in vrat dlje časa nismo mogli uporabljati v novogradnjah, ker so jih odklanjali. Enako je z našimi nasadili, o katerih sem že govoril. Ne moremo najti industrijskega podjetja, ki bi jih bilo pripravljeno izdelovati. Obrtniški način izdelave, ki ga uporabljamo zdaj, nasadila zelo podražijo. Približno tako je povedal tovariš Alojz Košir. Beseda mu je šla nerada z jezika. Skoro neopazno živi v delavnici na Grmu med diplomami in prehodnimi zastavicami ter prototipi svojih izumov. Tudi medaljo za delo je prejel. Tuhta, premljšja in ustvarja. Milijone je že prihranil podjetju z novimi konstrukcijami. V tem pogledu mu je popolnoma enak Jože Strugar, obratovodja avtomehanične delavnice SGP Pionir, Novo mesto. —Saj to ni nič! Potrebe so nas silile k razmišljanju, kako izboljšati način dela, pa smo včasih uspeli s takšno »pogruhtavščino«. Prva stvar, ki sem jo naredil, sta bila dva računska stroja iz enega. To je bilo leta 1948. Imeli smo le en električni računski stroj s kontrolnim mehanizmom. Potrebnovali smo dva, toda ni ju bilo mogoče kupiti. Kontrolni mehanizem stroja, ki smo ga imeli, sem predelal, tako da je delal kot samostojen računski stroj. Oba stroja delata še danes brez napake. Tudi konzolna dvigala so bila leta 1949 in 1950 težko vprašanje. Skonstruiral sem domače konzolno dvigalo po italijanskem vzorcu, od katerega sem delno posnel ključko in stojalo. Pri italijanskih je zobčnik za prenos sile povzročal strašen hrup. Zato sem pri svojem konstruiranju prenos s kl-

način izdelave, ki ga uporabljamo zdaj, nasadila zelo podražijo. Približno tako je povedal tovariš Alojz Košir. Beseda mu je šla nerada z jezika. Skoro neopazno živi v delavnici na Grmu med diplomami in prehodnimi zastavicami ter prototipi svojih izumov. Tudi medaljo za delo je prejel. Tuhta, premljšja in ustvarja. Milijone je že prihranil podjetju z novimi konstrukcijami. V tem pogledu mu je popolnoma enak Jože Strugar, obratovodja avtomehanične delavnice SGP Pionir, Novo mesto. —Saj to ni nič! Potrebe so nas silile k razmišljanju, kako izboljšati način dela, pa smo včasih uspeli s takšno »pogruhtavščino«. Prva stvar, ki sem jo naredil, sta bila dva računska stroja iz enega. To je bilo leta 1948. Imeli smo le en električni računski stroj s kontrolnim mehanizmom. Potrebnovali smo dva, toda ni ju bilo mogoče kupiti. Kontrolni mehanizem stroja, ki smo ga imeli, sem predelal, tako da je delal kot samostojen računski stroj. Oba stroja delata še danes brez napake. Tudi konzolna dvigala so bila leta 1949 in 1950 težko vprašanje. Skonstruiral sem domače konzolno dvigalo po italijanskem vzorcu, od katerega sem delno posnel ključko in stojalo. Pri italijanskih je zobčnik za prenos sile povzročal strašen hrup. Zato sem pri svojem konstruiranju prenos s kl-

nastimi jermenji. Dvigalo teče popolnoma tiho. Razen za dviganje tovorov ga je mogoče uporabljati tudi za vleko in zabijanje. Tudi tri vrste električnih varilnih aparatov imam »na vesti«. Njihova posebnost je visokovredna aluminijasta dušilka v transformatorju, ki ima zelo majhen upor. V avtomehaničnih delavnicah ko težko vprašanje rezervni deli. Pogosto jih ni mogoče dobiti, razen tega pa so zelo dragi. Ležajo za diesel motorje so iz rdečih litin. Uspelo nam je v ta namen uporabiti aluminijaste litine. Iz njih smo izdelali razne ležaje za motorje. Obnesli so se enako dobro kot oni iz rdeče litine. V to vrsto »pamentov« bi lahko dali tudi razna tesnila za motorje, vibratorske igle in podobno, kar vse, če je potrebno, izdelamo sami. Tako smo si marsikdaj pomagali iz zadrege. Hitro, hitro in nujno, nujno — s tem prihajajo k nam vse stranke. Vsakdo bi rad imel motor in avto takoj popravljen, nihče ne vidi dolge vrste onih, ki čakajo pred njim. Tak odnos naročnikov nam onemogoča delo po načrtu, ki je pogoj za uspešno delo v delavnici. Pri tem vprašanju nam žal nobena konstrukcija in novatorstvo ne pomaga. Marsikdo od »motoriziranih« bo moral pritruditi kljub temu, da mu ne bo prijetno. V obeh Pionirjevih delavnicah so vsi — od vajenca do mojstra — kot ena družina. Tako tovariš Košir kot Strugar imata velik ugled pri podrejenih, toda kljub temu prihajajo k njima pomočniki, mojstri in vajenci na razgovor popolnoma sproščeni. Niti najmanjšega strahu ni opaziti. Tudi to je eden izmed pogojev za velik napredek delavnic in osebnj uspeh, kot sta ga dossegla obratovodja Košir in Strugar.

nastimi jermenji. Dvigalo teče popolnoma tiho. Razen za dviganje tovorov ga je mogoče uporabljati tudi za vleko in zabijanje. Tudi tri vrste električnih varilnih aparatov imam »na vesti«. Njihova posebnost je visokovredna aluminijasta dušilka v transformatorju, ki ima zelo majhen upor. V avtomehaničnih delavnicah ko težko vprašanje rezervni deli. Pogosto jih ni mogoče dobiti, razen tega pa so zelo dragi. Ležajo za diesel motorje so iz rdečih litin. Uspelo nam je v ta namen uporabiti aluminijaste litine. Iz njih smo izdelali razne ležaje za motorje. Obnesli so se enako dobro kot oni iz rdeče litine. V to vrsto »pamentov« bi lahko dali tudi razna tesnila za motorje, vibratorske igle in podobno, kar vse, če je potrebno, izdelamo sami. Tako smo si marsikdaj pomagali iz zadrege. Hitro, hitro in nujno, nujno — s tem prihajajo k nam vse stranke. Vsakdo bi rad imel motor in avto takoj popravljen, nihče ne vidi dolge vrste onih, ki čakajo pred njim. Tak odnos naročnikov nam onemogoča delo po načrtu, ki je pogoj za uspešno delo v delavnici. Pri tem vprašanju nam žal nobena konstrukcija in novatorstvo ne pomaga. Marsikdo od »motoriziranih« bo moral pritruditi kljub temu, da mu ne bo prijetno. V obeh Pionirjevih delavnicah so vsi — od vajenca do mojstra — kot ena družina. Tako tovariš Košir kot Strugar imata velik ugled pri podrejenih, toda kljub temu prihajajo k njima pomočniki, mojstri in vajenci na razgovor popolnoma sproščeni. Niti najmanjšega strahu ni opaziti. Tudi to je eden izmed pogojev za velik napredek delavnic in osebnj uspeh, kot sta ga dossegla obratovodja Košir in Strugar.

Bo črna cesta uglajena...

Tovariša Edvard Kordelj in Viktor Avbelj 1. avgusta med brigadirji na avto cesti (Foto: M. Pejšič)

Od Ivančne gorice naprej trak nove ceste res ni več bel — kot črna reka se lesketa v jutranjem soncu. Asfalt.

Kdo bi si mislil, da teče bitumenska črta že skoro do Medvedjeka! Gladka, ravna kot miza, bleščača...

»Dnevno ga položimo približno 500 metrov po polovici širine trase, mi je med ropotanjem finišerja in valjarjev vpil na uho Štefan Zuran, delovodja pri skupini za polaganje vrhnje, fine plasti cestišča. Medtem sem se prilepil na sveže položeno plast, ki me je prijetno grela v podplate. Asfalterji imajo posebne čevlje z lesenimi podplatki — vsake drugače bi v enem dnevu uničili.

»Sedaj imamo gotove sedem kilometrov, je nadaljeval, »pa ne bomo več dolgo tukaj delali, ker trasa še ni pripravljena. Preselili se bomo niže proti Trebnjemu...»

Zdajci je finišer obstal. — Zmanjkalo mu je črne, smrdljive mešanice. Začudilo me je:

»To je zato, ker imamo premalo kamionov za dovoz materiala. Mešanico vozimo iz 40 km oddaljene Ljubljane, kjer jo pripravljajo v posebnih strojih

— amanih. Sedaj smo amane postavili tudi v Trebnjem in material bo prihajal tudi od tam...»

Finišer je stal... minuto, dve, tri, ... osem!

Potem je spet osem minut rohnel...

Za njimi ostaja črna cesta...

Stefan je pripomnil:

»Če bi imeli še en finišer, bi bili prav gotovo povsod hitrejši. Tako pa naj se nam mašina kaj pokvari in zaradi enega sa-

mega dela, ki ga ne bi mogli dobiti, lahko stojimo teden ali pa še več. Če en dan ne delamo, pa imamo pol milijona izgub!

Pripeljal je kamion s svežo mešanico. Pokrilo imajo s ceradami, da se preveč ne ohladi.

»V poledici na kockah še bolj drsi. Mi bomo na klancih položili posebno vrhno plast, ki se bodo kolesa dobro oprijemala, pa ujamemo dve muhi na en mah, ker so kocke neprimerno dražje. Ena sama stane 18 dinarjev... Sicer pa se lahko preprčate, da je tale naš asfalt soliden. Dvajset let bo vzdržal brez vseh večjih popravil!«

Na zdravno in povaljano traso navozijo najprej plast tolčenca, ki jo prepoji in zlepjo z vročim, gostim bitumnom. Na tolčenec polagajo s finišerjem prvo, 4 cm debelo plast grobe mešanice. Valjarji jo poravnajo in zgadijo, potem pa pride finišer z vrhno plastjo. Polaga jo tri centimetre na debelo in jo s posebnim vibratorjem že tudi zgadi. Valjarji jo potem samo še utvrste in ji dajo končno obliko.

Zadnji pomisleki so izpuhteli, ko mi je inženir pokazal 30 cm širok bel betonski rob cestišča, ki bo štiti asfaltno plast pred nevarnostmi zime in drugih vremenskih neprilic.

»Predvidena so, mačja očesa po sredini ceste, kar bo tudi lepa pridobitev,« je še dodal inženir.

Predvidoma bodo vgradili na 44 kilometrih 66 tisoč ton asfalta. Ko bo odprta obvozna cesta čez Gaber, bo tudi dovažanje mešanice iz Trebnjega olajšano.

Kamion kipper je pripeljal mešanico. Za pogovor ni bilo več časa. Topel vaj je butnil v obraz, ko je zdrnil asfalt s kamiona v finišerjevo naročje. Spet je zadržalo ogrodje zelenkastega stroja z velikim napisom »Slovenija ceste in spet ostajajo za njim centimetri, metri, kilometri črne površine...«

Zdaj znajo!

V prvih 4 mesecih dela na avto cesti se je različnih težav za tehnično vzgojo udeleževalo 11.766 mladincev in mladnic. Iz brigad je šlo domov novih 3.685 kolezarjev, 3.878 mopedistov, 917 motoristov in 85 avtomobilistov.

O motorizaciji in prometnih predpisih je bilo 3.272 predavanj. Tečajniki so pri tem prevozili: 56.000 km s kolesi, 57.206 km z mopedi, 23.469 km z motornimi kolesi in 6.681 km z avtomobili.

IV. novomeška brigada pozdravlja

Brigadirka Angelca Bohte iz IV. novomeške MDB »Jožeta Slaka — Silva« nam je pisala daljše pismo o delu in življenju v naselju FRANCA ROZMANA STANETA v Grmovju pri Skočjanu, kjer delajo naši srednješolci. Ker poročamo danes o tej brigadi prav na tej strani, naj prinesemo tu samo lepe pozdrave vsem staršem, profesorjem, znancom in prijateljem naših brigadirjev, ki so v IV. novomeški srednješolski brigadi!

Pozdrav iz JLA

Naši fantje, ki služijo vojaščno v Djordje Petrovu v Makedoniji, niso pozabili Dolenjske. Pišejo nam, da radi prebirajo naš domači časnik in želijo prek njega poslati tople pozdrave svojim domačim, fantom in dekletom iz domačih krajev in graditeljem avtomobilske ceste. To so: LEOPOLD SIMONČIČ, MARTIN GRUBAR, JERNEJ HOČEVAR in VILJEM ZARN.

Bogat obračun

Od aprila do konca julija je bilo na avto cesti že 2792 političnih predavanj, 1546 sestankov organizacije LMJ, različnih prireditev v naseljih in v posameznih brigadah, tabornih ognjev in javnih oddaj pa 2297. Organiziranih je bilo 1588 ustnih časopisov in izdanih 1646 brigadnih stenskih časopisov. Mladina je v teh 4 mesecih prebrala 11.480 knjig.

Zdravstvenih predavanj in razgovorov je bilo 1945, strokovnih predavanj pa 848. Od 1931 nepismenih mladincev se jih je v tem času naučilo brati in pisati 967.

»Kamenja je malo. Mešata se ilovica in glina, ki pa sta tako prožni, da trasa kar diha. Na srečo samo navzgor in navzdol. Pa jo bomo utrdili, da bo taka ko betoni!«

»Kako pa kaj normo izpolnjujete?«

»To je odvisno predvsem od dela kakršnega nam dajo. Najbolj pada procent pri finem planiranju,« je potožil Vinko. »Tam nikdar ne dosežemo norme. Posnemanje

se ilovica in glina, ki pa sta tako prožni, da trasa kar diha. Na srečo samo navzgor in navzdol. Pa jo bomo utrdili, da bo taka ko betoni!«

»Prvi dan so nas dali sem, in ko so videli da gre, smo kar ostali pri izkopu temeljev. Le ko ne bi bilo toliko te precizne talne vode...«

Delo na trasi je tukaj, v poslednjih obronkih krakovskega gozda, drugačno kot pri Medvedjeku in Korentki, Dušan je pripovedoval:

Asfalterji SLOVENIJA CESTE

ilovnatega cestišča za centimeter ali dva zahteva tudi duševno zbranost in po takem pikljanju smo bolj utrujeni kot če bi delali dvajset ur.

»Kadar pa rečejo: Tehle dvajset metrov skopljite četrtr metra na globoko, da bomo nasuli gramoza! — takrat pa zamahemo, da nas je vesenje pogledati. Zadnjič smo pri takem delu dosegli 147 odstotkov!«

Borči pripoveduje kako so »namahali« beograjsko študentsko brigado v rokometu

Obe naši brigadi — prvokrat udarni!

Za uspehe, dosežene v prvih 10 dnevih dela na avto cesti, sta bili IV. in V. novomeška brigada v Grmovju in Korentki 13. avgusta prvokrat deležni visokega priznanja Glavnega štaba MDB: proglašeni sta bili za UDARNI BRIGADI!

Fantje in dekleta IV. in V. novomeške brigade: v imecu vseh pešateljev, sorodnikov, znancev in bralcev našega domačega lista vam pošljamo ob tem priznanju tovariški čestitke in najlepše pozdrave! Prav tak uspeh pa vam vnaprej želimo tudi ob zaključku 2. in 3. avgustovske dekade.

Vaš DOLENJCI

Pri treh jamborih po treh mesecih

Visoko nad valovitimi strehami naselja se lesketajo »grablje« televizijske antene. Medvedjek, Korentka, Pluska...

Kdo bi jih še spoznal — v nekaj tednih so tako spremenili svoj obraz, da temu deževu niti tisti, ki so vsak dan tam, niso mogli slediti.

»V ta rumenem pa ni nobena noter...«

»Kaj boš rekla! Kar sam se pa ne bi mogel premikati!...«

Res se strojevodje na bagrih, buldozerjih, valjarjih in v drugih jeklenih pošastih kar izgube med ročicami, oplatami, bobni in kolesi, da ni čudno, če je mala Mimica ugotovila — v ta rumenem pa ni nobenega...»

Toneček je pomislil na glas, ne da bi se ozrl:

»Veš, mene je pa kar strah, ko jih takole gledam...«

V globokem useku na Pluski je dihala pet ali šest nestvorov. Rumeni, črni oranžni. Na prvi pogled ni bilo moč opaziti nobenega človeka. Otroci na visokem robu useka so kar pozabili na svoj voliček in okolico ter samo strmeli...

Na več odsekih je mogoče nastajajočo avtomobilsko cesto razpoznati že v vsej njeni lepoti, ponekod pa je še vsa v ilovici in skalah. Besni »caterpillarji«, zraven katerih so brigadirji pravcate mravilje, se slovitno zaletujejo, porivajo, premetavajo...

»Kako gre, fantje?«

»Saj nismo fantje! Kaj ne vidiš, da smo ljudje?«

Pa res! Med ožiganim hrbti se je nasmešnilo črnooko dekle. Od V. novomeške brigade »Ilije Badovinca« so in fino planiranje je njihova današnja naloga.

»To še kar gre! Zadnjič, ko smo delali v useku, smo se bolj pretegnili,« je povedal Ivan Kočevar, ki je hkrati tudi kulturni referent brigade. »Od začetka se skoraj ne bi znašli. Tako iz vseh koncev okraja nas je prineslo... Kar zavidali smo drugim brigadam, ki so bile bolj živahne, polne delovnega poleta in dobre volje. Potem smo se začeli seznanjati, nekdo se je odpeljal domov po harmoniko in danes, ko je minil teden dni, odkar smo na Korentki, je naša brigada že skoraj čisto taka, kot mora biti!«

»Pa tudi pridni so!« je pripomnil komandant brigade Jože Peterko iz Senovega. »Dnevno normo dosegamo

s povprečno 200 odstotki, zadnjič smo jo celo s tri sto! Vsem je zelo všeč tukaj. Pa saj tudi je čisto drugače kot takrat, devetindesetega, ko smo delali na avtomobilski cesti med Beogradom in Zagrebom. Takrat še zdaleč ni bilo takega reda v preskrbi in discipline v brigadah. Z vsemi brigadami smo v najboljših stikih...«

»No, zdaj pa že znam voziti moped,« nas je prekinila brhka brigadirka.

»To je naša sekretarka,« jo je predstavil Jože, »v avto-moto tečaj vodi...«

»...Imamo pa tudi gasilskega in traktorkega!« se je postavila Novomeščanka Rozmanova.

»Saj moped ni nič težko voziti,« je nadaljevala Truda, »v jeseni si ga bom tudi jaz kupila. V Ljubljani jih imajo že za devetdeset jurjev!«

»Poslušaj, komandant, daj nama no kakšno pomoč, drugače tiste jame ne bomo nikoli skopali. Zdaj na-

ju že strašijo, da bo morala biti osem metrov globoka, če pa komu od onih, ki žogo nabijajo, rečem, naj nama pomaga, me samo grdo pogleda...« sta pristopila vsa prepotena Komac in Zveglje.

»Tako hudo pa menda ne bo. Pol metra bomo še kopali, pa bo dovolj. Vama bom že preskrbel pomoč, kar brez skrbi bodita!« Potem je Peterko pojasnil:

»Veste, mi smo danes dežurna brigada, pa nas ta polovica, ki nas je ostala dopoldne doma, pomaga pri raznih delih v kuhinji in drugje v taborišču.«

»Nobena noče iti v ambulanto! Ena bolničarka nam manjka.«

»Ste Marici rekli?«

»Jaz že ne grem. Grem raje na traso, tam lahko vsaj kaj naredim...«

Nad Korentko strmi v nebo petkrat toliko jamborov, kot jih je pred tremi meseci, ko smo jo prvič obiskali. V dolini pod elegantno linijo nove ceste so uredili brigadirji športna igrišča in otrodom za svoje prve vožnje. V naselju ni niti peči zemlje, ki ne bi bila urejena, okrašena s kamenčki, z raznobarnimi steklenimi drobci ali obložena z rušo in mahom. Jambori so pisano pobarvali, zastave vseh republik plapolajo visoko pod modro nebo.

Avtomobilska cesta pa se izgublja po nasipih in skozi useke, za gozdom in grčji, tja nekam daleč...

Marjan Moškon

Brigade v številkah

Do konca julija je bilo v mladinskih delovnih brigadah na avto cesti Ljubljana—Zagreb 30.242 fantov in deklet; od skupnega števila je bila udeležba iz posameznih republik sledeča:

Srbija	13.928
Hrvatska	6.137
Slovenija	3.221
Makedonija	1.683
Črna gora	1.704
neopredeljeni	1.419
ostale narodnosti	2.150

Po starostnih dobah je bilo na avto cesti mladine:

do 17 let	5.473
od 17—20 let	14.924
od 20—25 let	8.386
nad 25 let	1.459

Zanimiv je pregled poklicev dosedanjih brigadirjev in brigadirk na avto cesti (brez sedanje, avgustovske izmene); doslej je delalo:

5.020 srednješolcev
3.127 študentov
10.401 kmečke mladine
7.589 delavske mladine
1.526 uslužbenecv
1.703 vajencev in
876 drugih poklicev

Od skupnega števila mladine v brigadah je bilo 3.827 deklet. Prvič je bilo na delovni akciji do konca julija 24.581 fantov in deklet. Od 30.242 brigadirjev je bilo 6.584 članov in članic Zveze komunistov Jugoslavije, na novo pa so predlagali v brigadah s kmečko in delavsko mladino za sprejem v ZKJ 3.016 brigadirjev in brigadirk. V organizacijo LMJ so sprejeli v brigadah 2.438 mladincev in mladnic.

TELEFONSKI POGOVOR S »POHORCI«

Cetrtek ob devetih dopoldne: »Halo, je tam 'Metalna' — 40-51?« »Da! Tu je namestnik komandanta brigad pri gradnji mostu za mladinsko cesto Ludvika Pintarič.«

»Kako napreduje gradnja jeklene konstrukcije za most pri Jankomiru?«

»Delo poteka normalno. Včeraj smo odposlali zadnje ležaje, v kratkem bomo odposlali 60 m mostne konstrukcije, do 15. avgusta pa še 150 m.«

»In kdaj bo na cesti celotna konstrukcija?«

»Dela mor o zaključiti po pogodbi do 25. oktobra, ker smo pa poohitili, bo most izdelan štirinajst dni prej.«

»Zanima nas, koliko brigadirjev dela in kako?«

»Imamo dve mladinski delovni brigadi; to sta specialni mariborski brigadi, ki nosita ime »Pohorski bataljon«. Skupaj dela 190 brigadirjev in to od dveh ponoči do dveh popoldne — v dveh izmenah. Ta za zaradi tega, da ne trpi normalna proizvodnja v tovarni.«

»Ali vaši brigadi tudi spadata pod Glavni štab MDB?«

»Seveda! To sta redni mladinski delovni brigadi v brigadirskih uniformah. Doslej je Glavni štab v Otočcu razglasil obe brigadi za dvakrat udarni. V obeh brigadah imamo dvajset udarnikov, med najbolj prizadevne pa spadajo brigadirji Jože Pintarič, Radovan Kamenko, Alojz Kramberger in drugi.«

»Ali delate po normi?«

»Po normi! Brigadirji presegajo norme povprečno za 20 odstotkov. To so naše strojne norme, ki se razlikujejo od norm na avtomobilski cesti.«

»Ali vas pri delu kaj ovira?«

»Manjka nam varilcev. Pred dnevi smo zaprosili tovarni »Rade Končar« in »Prvomajsko«, da bi nam jih nekaj »posodili«; doslej še nista odgovorili.«

»Kaj je odlika vaših brigadirjev?«

»Točnost, kvaliteta, pridnost; brigadirji čutijo, da so soodgovorni za pravočasno dograditev avtomobilske ceste.«

(Iz »Mladine«)

»Previdnost je mati modrosti — ta stara resnica velja tudi nekaterih brigadah na avto cesti... (Karikatura Ivana Čehić)